

ANNA KATHRINE FRØRUP, LARS LADEFOGED
OG SØREN LANGAGER

LÆR FOR LIVETS LEARNING CAMP 2014 EN FELTBERETNING

PUBLIKATION NR. 3 FRA FØLGEFORSKNING AF
LÆRINGSPROGRAMMET LÆR FOR LIVET

AARHUS
UNIVERSITET
DPU

Anna Kathrine Frørup, Lars Ladefoged
og Søren Langager

LÆR FOR LIVETS LEARNING CAMP 2014

Publikation nr. 3 fra følgeforskning af
læringsprogrammet Lær for Livet

DPU, Aarhus Universitet, 2018

Titel:

Lær for Livets Learning Camp 2014

Serietitel og nummer:

Publikation nr. 3 fra følgeforskning af læringsprogrammet Lær for Livet

Forfattere:

Anna Kathrine Frørup, Lars Ladefoged og Søren Langager

Udgivet af:

DPU, Aarhus Universitet, 2018, Afdeling for Pædagogisk Sociologi

Emneord:

Lær for Livet, intensive læringsforløb, anbragte børn,
faglig, social og personlig udvikling, campmodellen, 2014

Finansiel støtte:

Projektet er finansieret af Egmont Fonden

© 2018, forfatterne

2. udgave

Kopiering tilladt med tydelig kildeangivelse

Omslag og grafisk tilrettelæggelse:

Knud Holt Nielsen

Forsidefoto:

Colourbox.com

ISBN:

978-87-7684-586-5

Feltstudiet *Lær for Livets Learning Camp 2014* udarbejdedes i 2014-2016. Den er nu udgivet som selvstændigt bilag til rapporten *Lær for Livet – learning camp modellen, mentor-ordningen og brobygningsindsatserne*, som er publikation nr. 5 fra følgeforskningsgruppen.

Indhold

INDLEDNING	5
CAMPENS ANDEN UGE	20
MÅL, UDFORDRINGER OG SUCCESER FOR LEARNING CAMP 2014	31
STRUKTURELLE FORHOLD	31
OM AT ARBEJDE MED BØRNEENS FORSKELLIGE LÆRINGSBEHOV	32
FAGLIGE, SOCIALE OG EMOTIONELLE MÅL, UDFORDRINGER OG SUCCESER	34
KONCENTRATIONSPROBLEMER	35
SELVTILLID	39
VENNER	40
FÆLLES LIV, FÆLLES ÅND	40
HJEMVE	40
LÆRERENS UDNYTTE AF NY VIDEN	41
HVAD SYNES DE VOKSNE VIRKER – OPLEVELSEN AF SUCCES	42
MÅLGRUPPENS PROBLEMSTILLINGER – KLÆDT PÅ TIL OPGAVEN?	44
SAMARBEJDET MELLEM DE VOKSNE PÅ LEARNING CAMPEN	46
LÆRERENS VURDERING AF TIME2LEARN-MATERIALET	47
SAMMENFATNING	49
BILAG: METODISKE TILGANGE TIL LEARNING CAMP FELTSTUDIERNE	51
REFERENCER	55

”Jeg vidste slet ikke, at jeg kunne det (...) Jeg viste slet ikke, at jeg havde lært noget – jeg troede bare, at jeg havde haft det sjovt.” (samtale, Learning Kid)

Indledning

Deltagelse på Learning Camp er en central del af Egmont Fondens signaturprojekt 'Lær for Livet'.¹ Projektet gennemføres i samarbejde med landets kommuner og visiterer normalt begavede børn i alderen 10-13 år, der er anbragt uden for biologisk hjem. Målet med Lær for Livet er at støtte børn fagligt og på kort sigt bidrage til, at anbragte børn får et øget selvværd, en oplevelse af faglig succes og bedre trivsel og på lang sigt bliver i stand til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Lær for Livet er ikke et behandlingstilbud, men et læringsprogram, som er bygget op omkring tre indsatser:

1. Learning Camp
2. Lær for Livet Viden
3. Mentorordning.

Alle børn (Learning Kids) i Lær for Livet kommer på *Learning Camps*, hvor de under tre forskellige ophold om sommeren (to uger), i efteråret (fem dage) og efterfølgende forår (tre dage) sammen med andre børn, lærere og teamledere (pædagogisk personale) gennem forskellige aktiviteter skal have styrket deres faglighed samt lysten til at lære.

Lær for Livet Viden er et videnscenter, der skal formidle viden om anbragte børns læring, blandt andet på baggrund af den følgeforskning, der er etableret i forbindelse med projektet.

---

¹ I forbindelse med Egmont Fondens signaturprojekt 'Lær for Livet', er der tilknyttet en følgeforskningsgruppe fra Aarhus Universitet, der med lektor Søren Langager som forskningsleder skal følge projekt 'Lær for Livet' i perioden 2014 til 2019 med det formål at udforske sammenhængen mellem den indsats, der ydes, og den virkning, indsatsen har for børnene med særligt fokus på deres skolegang og uddannelsesforløb. Anna Kathrine Frørup fra forskergruppen har været hovedkraften bag rapporten fra Learning Camp 2014.

Mentorordningen er et flerårigt forløb, hvor en mentor – en frivillig, veluddannet voksen – skal hjælpe børnene med lektier og i bredere forstand være med til at varetage kulturelle og dannende samværsaktiviteter et par timer om ugen.²

Ligesom Lær for Livets mentorordning skriver sig ind i en af tidens mest markante tendenser inden for indsatser for udsatte børn, unge og voksne, skriver Lær for Livets Learning Camp (LC) sig ind i en af samtidens andre fremtrædende tendenser, når det handler om at give udsatte og/eller skoletrætte børn og unge et fagligt løft i forbindelse med deres skolegang via intensive læringsforløb uden for den almindelige skoletid.

”Drengesakademiet”, ”Basecamp 15” og ”Pluscamp” er blot nogle af de aktuelle tiltag, som modsvarer Lær for Livets Learning Camp, og har til formål at bidrage med hjælp og støtte til børn og unge, der af forskellige årsager har brug for nogle faglige, sociale og personlige succesoplevelser i tilknytning til deres fortsatte skolegang.

Formålet med Learning Camp

Campens primære formål er at udfylde faglige huller gennem en undervisning, som man forsøger at målrette de enkelte børns behov. Learning Camp skal desuden bidrage til, at anbragte børn får succesoplevelser, som kan være et afsæt for at se muligheder i livet og udvikle sig fagligt såvel som personligt og socialt.

Lær for Livets tese er, at anbragte børn rummer et lige så stort fagligt potentiale som ikke anbragte børn, og at de med de rette motivationer, redskaber og metoder kan opnå de samme resultater som ikke-anbragte børn. På den baggrund bliver der på Learning Camp lagt vægt på at:

- ”Børnene oplever et fagligt løft i læsning, dansk og matematik
- Børnene erhverver sig strategier til at styrke egen læring til anvendelse i nye og ukendte læringssituationer
- Børnene udvikler en øget lyst til læring som grundpræmis for at sikre bedre muligheder for succes i uddannelsessystemet fremadrettet
- Børnene oparbejder et optimeret ”mindset” gennem styrkelse af personlige og sociale kompetencer og oplever dermed øget trivsel, selvtillid, selvværd – værktøjer, som de kan bruge til at navigere under svære vilkår.”³

---

² Man kan læse mere om Egmont Fondens signaturprojekt ”Lær for Livet” på: <http://laerforlivet.dk/>

³ Idéen om Learning Camp, lokaliseret på www.laerforlivet.dk.

Formålet med Learning Camp er således at optimere læringsforholdene omkring det enkelte barn med henblik på at udvikle faglige, personlige og sociale kompetencer.

Learning Camp – struktur og indhold

Learning Camp er et internatophold, hvor børnene modtager undervisning hver dag i enten dansk eller matematik. Learning Camp tager afsæt i et uddannelsesprogram målrettet den enkeltes behov og personlige læringsstil. På Learning Camp er traditionelle klasseværelser med borde og stole overvejende skiftet ud med et alternativt læringsmiljø, der hjælper børnene med at koncentrere sig og opnå fordybelse. Undervisningen kan f.eks. foregå på frie arealer, hvor kroppen er i bevægelse, eller i mindre puderum, hvor kroppen kan slappe af. I løbet af dagen veksles der mellem faglig undervisning og fysiske samt kreative aktiviteter.

På barnets første Learning Camp, som finder sted om sommeren, afdækkes elevens foretrukne måde at lære på gennem såkaldte styrkekort. Her er det meningen, at der skal udarbejdes en individuel styrkeprofil for hvert barn, hvor barnets stærkeste læringskanaler blandt andet fremgår. Formålet med styrkeprofilerne er dels at opnå et kvalificeret grundlag for tilrettelæggelse af undervisningen og dels at give børnene nogle basale strategier, som de kan tage med sig og selv genskabe i hverdagen derhjemme.

Overordnede fakta omkring børnene:⁴

Børnene på Learning Camp 2014 er i alderen 9-14 år, overvejende 10-13 år, og fordeler sig på 3.-7. klassetrin. 107 børn deltager som udgangspunkt på LC, og lidt over halvdelen er drenge. Børnene er overvejende anbragt i plejefamilier (i alt 72 procent), og den sidste tredjedel er anbragt henholdsvis på døgninstitutioner, socialpædagogiske opholdssteder eller i netværksfamilier.

Familieforhold er den altovervejende begrundelse for børnenes anbringelse, herunder udgør utilstrækkelig omsorg i hjemmet en afgørende faktor. Børnene beskrives som havende udadreagerende eller indadreagerende adfærds- og tilpasningsproblemer, problemer med venskaber og netværk samt skoleproblemer. Derudover har en mindre gruppe helbredsmæssige problemer, og 12 procent af børnene har en udviklingsforstyrrelse som f.eks. autisme, ADHD m.v. Omkring 80 procent af børnene er tilknyttet en

---

⁴ Disse data baserer sig på oplysninger indberettet fra den anbringende kommune.

almindelig folkeskoleklasse, og omkring 15 procent er tilknyttet specialeklasse eller -skole. Alligevel har over halvdelen af børnene modtaget specialundervisning på et tidspunkt forud for deltagelse i Lær for Livet. Barnets tilknytning til Lær for Livet er overvejende begrundet med "faglige problemer" (71 procent).

Efter forskellige taler og lidt mere sang skal børnene finde deres teamleder. Teamlederen viser derefter børnene og deres familier rundt på campen; ned til deres sovezoner og derefter rundt på udearealet og gennem alle de centrale bygninger.

Frokost kl. 12.30

Til frokost er der mulighed for at sidde tre forskellige steder; i den egentlige spisesal, i en større sal over for spisesalen og udenfor i gården. Stadig står der Lær for Livet- voksne alle vegne og guider rundt. Enkelte børn har "fundet hinanden" under rundvisningen, men de fleste sidder sammen med deres familier og spiser. Der spilles dæmpet, glad musik fra en ghettoblaster i gangen ude foran spisesalen. På havegangen op mod parkeringspladsen sidder en dreng på kantstenen og kigger ned i jorden. Plejemor står og kigger derud og siger til en af de voksne fra Lær for Livet: "Han vil slet ikke det her og har slet ikke villet ind." Den voksne går ud til drengen med to tallerkner mad og

sætter sig ved ham. De snakker længe sammen. Efter frokost sidder der kun voksne ved bordene, og gangene genlyder af skrig, grin og løbende fødder. Børnene har forladt deres familier og løber nu rundt og leger med hinanden.

Afskeds-battle på boldbanen kl. 13.30

Det er tid til afsked med familierne. Alle løber ned på græsarealerne, og forældre og børn fordeler sig i to grupper i hver sin ende af den lille boldbane. En pige græder og får trøst af sin familie. Nikolaj dirigerer en såkaldt "farvel-battle". Børn og forældre råber skiftevis til hinanden: "Må vi få et ha' det godt – ja i må få et ha' det godt". Efter noget tid, og på Nikolajs opfordring, begynder forældrene at gå bagud, ud mod parkeringspladsen. Da de kommer ud til deres biler, ligger der en seddel i mange farver i forruden: "Kom godt hjem! Vi ses til translokation søndag d. 13. juli kl. 11".

De fleste børn er allerede på vej væk, inden forældrene er ude af syne. En flok står stadig og vinker og synger og råber farvel. Enkelte børn er kede af det og får trøst af de voksne fra Lær for Livet.

Der er lettelse blandt de voksne på campen. Alle giver udtryk for at være utrolig lettede over, at indkvarteringen gik så gnidningsløst og at stemningen var præget af glæde og

forventning: "Man har siddet med en masse navne uden ansigter og læst en masse omkring disse børns historie og deres adfærd – Brian er meget sådan og sådan, og hvis ikke han behandles sådan og sådan, så gør han sådan og sådan ..., og det giver bare én forestillingen om, at der tropper 107 "monstre" op [griner], og så når man står og kigger ud over børneflokkene i gymnastiksalen, så er det jo bare en stor flok glade, dejlige unger." (samtale, voksen).

Andre oplever dagen som mere udfordrende: "Det har været temmelig kaotisk (...) der har været virkelig meget at holde styr på... vi kom først i seng kl. 2 i nat og var rigtig tidligt oppe her til morgen, så... (...) Og nu skal vi køre helt ned igen, fordi vi skal lave test med børnene her til eftermiddag" (samtale, lærer).

Søndag eftermiddag skal børnene i gang med deres første test.

To børn har fået lov til at blive på værelserne med tæpper og Jan And blad, mens de andre børn er gået til testlektioner. Den ene er drengen Thor, som ikke ville med ind under frokosten. Thor har fået sit eget værelse, hvilket han er godt tilfreds med. Han har brug for at være sig selv blandt alle de nye børn og voksne. Det andet barn er en pige, som havde rigtig svært ved at tage afsked med både plejemor og biologisk mor. Hun havde brug for lidt ekstra omsorg og ro på værelset.

Børnene skal lave test både søndag og noget af mandagen. Der er i alt fire typer test, som børnene skal igennem:

1. Diagnostiske dansk-/matematiktest, som campholderne selv har valgt, og som kun afholdes i starten af LC. Det drejer sig om de såkaldte ST (stavning) og MAT (matematik) test.
2. Hogrefes faglige test i stavning, læsning og matematik, som er den, der anvendes til at se på den faglige udvikling henover campen. Samme test gennemføres ved starten og slutningen af campen.
3. Trivselstesten, også kaldet 'Termometeret' fra DCUM, der skal give et billede af elevernes trivselsoplevelse i den ordinære skole (altså ikke campen). Denne testtype er med skolereformen gjort obligatorisk i alle skoler fra sommeren 2015.
4. Personlighedstest – SDQ (Strength and Difficulties Questionnaire). En lille, meget anvendt test internationalt og nationalt, der skal give et indtryk af barnets mentale styrker og svagheder udtrykt i 'tal'.

Lærerne syntes, at det var gået godt med de mange test mandag. Kun nogle enkelte havde ikke deltaget. Da den såkaldte diagnostiske matematiktest er meget lang og krævende, kan den for nogle børn tage op mod halvanden time at gennemføre: " (...) og hvis man i forvejen har svært ved faget, så er det vanskeligt at fastholde opmærksomheden og gennemføre testen, også selvom vi er der." (samtale, lærer).

Tirsdag - fredag

Tirsdag til fredag har børnene undervisning i henholdsvis dansk og matematik. Som udgangspunkt er børnene opdelt i to store undervisningsgrupper. Den ene gruppe er de yngste børn i alderen 10-12, og den anden gruppe er de ældste børn i alderen 12-14. De yngste børn skal have dansk i den første uge og afholder derfor test i dansk. De ældste børn skal have matematik i den første uge og afholder derfor test i matematik. Fra de store, overordnede grupper opdeles børnene i mindre undervisningshold på ca. 15-20 børn, som skal følge de samme tre lærere hele ugen igennem. Inddelingen af børn på de forskellige undervisningshold sker ikke udelukkende på baggrund af børnenes faglige niveau (testresultaterne), men også på baggrund af børnenes sociale kompetencer.

9.15 morgensamling i gymnastiksalen og udlevering af iPads

Dagene indledes med morgenmad i spisesalen. Til morgenmaden tirsdag morgen fortæller en af teamlederne, at to piger allerede er taget hjem, og en tredje skal hentes i løbet af tirsdagen. Flere børn giver udtryk for at have hjemve. Den ene af de piger, der er taget hjem, havde meget svært ved at indgå i de store fællesaktiviteter sammen med de andre børn. Hun havde svært ved at finde sig tilrette på campen og havde svært ved at fordøje de mange nye indtryk. Hun kunne blandt andet ikke rumme, hvis hun fik information om, at nogle af de andre børn havde brudt nogle af reglerne. Det kom til at fylde meget i hendes hoved. Endvidere er der foretaget omlægninger, da det allerede har vist sig, at dagsprogrammet er for stramt for både børn og voksne. Der viste sig at være for lidt tid til fri leg og aktivitet og for megen struktureret leg og aktivitet på bestemte hold. Desuden har lærerne vanskeligt ved at finde tid til at planlægge undervisningen.

Og så er det blevet besluttet at etablere "Oasen", et sted, hvor børnene kan gå hen, når de føler, at de har brug for et pusterum fra undervisningen. Oasen ligger placeret i en anden bygning, hvor der er tre teamledere (pædagogiske medarbejdere) tilknyttet.

Efter morgenmaden samles alle børn og voksne til morgensamling i gymnastiksalen. De fleste sidder på gulvet, nogle i mindre grupper for sig selv, nogle løber rundt, hviner eller kalder på hinanden. Nikolaj, der blandt meget andet står for alle morgensamlinger, klapper og strækker hånden op (stille-signalet). Børnene gør ham efter, og der bliver stille i salen. Nikolaj har nogle forskellige beskeder: "Jeg ved, at nogle af jer har jeres egne bolde med hjemmefra. Dem må I altså ikke have med, når I er til fællesaktivitet eller undervisning – den skal blive på værelset. Jeg ved, at den er en god ven, og at I er rigtig glade for den, ligesom man kan være glad for en bamse, men I må altså lade den ligge på værelset, når vi er samlet, for det giver alt for meget uro, når I står og leger med bolden, og det er svært at lade være at lege med den, når I har den med (...)" Nikolaj fortsætter: "Er der så nogen, der ved, hvorfor der blev spillet en julesang i morges [fra ghettoblasteren, der står ved indgangen til spisesalen]!?" En dreng i salen stikker hånden op: "Det er, fordi vi på en måde skal have en gave i dag."

Alle klapper. Nikolaj fortæller, at de i dag alle får en iPad. Børnene jubler og gisper [wow]. Flere børn råber: "Må vi så gå nu?!" Nikolaj får tysset børnene ned og fortæller om, hvad der kommer til at ske, og hvordan de får deres iPad. Morgensamlingen rundes af med slagsangen om Osted: "Jeg ved et sted, hvor... og det starter med O", og børnene fordeler sig derefter på deres aktivitetshold.

Hver dag inden undervisningen er der ca. 30 minutters såkaldt "Grøn aktivitet", hvor børnene i deres respektive aktivitetshold skal foretage sig noget fysisk aktivt. Et af disse aktivitetshold bliver i gymnastiksalen. De skal spille høvdingebold. Børnene styrer selv spillet, mens teamlederne sidder på sidelinjen og snakker lidt med dem, der ikke ønsker at være med. Børnene følger selv reglerne og styrer slagets gang.

Kl. 10 formiddag – teamledermøde og undervisning

Efter grøn aktivitet om morgenen afholder teamlederne fællesmøde. På de fælles teamledermøder drøftes børnene med særligt fokus på de børn, der laver ballade om aftenen og natten, eller på de børn, der på anden vis opleves som en udfordring for de voksne, som f.eks. børn der har hjemve. Handlemuligheder og strategier til at håndtere disse udfordringer drøftes. Desuden drøftes, hvilke aktiviteter der skal tilbydes børnene i løbet af dagen og aftenen. Nogle af teamlederne foreslår, at de hænger en seddel op, hvor børnene selv kan skrive sig på til aktiviteter om aftenen. Ikke alle bakker op om dette forslag. Begrundelsen er, at de mener, at børnene ikke har det godt med at skulle vælge selv: "De har ikke brug for at skulle foretage for mange valg. Vi skal gøre det enkelt for

dem,” som en siger. Den daglige struktur vendes også på disse møder; f.eks. hvorvidt der skal løsnest eller strammes op.

Samtidig med at teamlederne afholder møde, starter lærerne dagens undervisning. Alle børnene samles i gymnastiksalen efter grøn aktivitet og fordeler sig her i undervisningsgrupperne. Et par undervisningsgrupper går ned i den mellemstore sal. August er meget forventningsfuld: ”Det var bare helt vildt, at vi får en iPad. Det er så dejligt... så får jeg min helt egen iPad. Min lillebror har en, men nu får jeg min egen. Min egen lille baby.. min egen lille baby [griner lidt, glad].” Der er ni matematiklærere og ni dansklærere på campen fordelt på tre matematikhold og tre danskhold.

Som nævnt tidligere udgøres matematikholdene i den første uge på campen af de ældste børn og danskholdene af de yngste børn. Jonas, Astrid og Lea er matematiklærere for gult hold. Astrid (matematiklærer) beder gult undervisningshold om at følge med: ”I, der var sammen med mig i går, skal komme med mig. Kan I huske, hvem det var?” Børnene i salen mumler, og ca. halvdelen rejser sig. Astrid prøver at sige nogle flere ting om, hvad hendes hold lavede i går, for at de sidste børn kan huske, at de måske også hører til gruppen.

Børnene fra gult undervisningshold forlader salen og går ned i et undervisningslokale i kælderen. Alle børnene sætter sig to og to ved bordene, der er stillet op som i et traditionelt klasserum med front mod tavlen. Som det første deler Jonas, Astrid og Lea gule armbånd ud. Jonas: ”Armbåndene er gule, fordi I tilhører gul undervisningsgruppe”. De voksne går rundt og hjælper børnene med at få deres armbånd på armen eller i remmen på det navneskilt de bærer om halsen.

Jonas: ”Alle løfter højre hånd”. De fleste børn løfter hånden, nogle løfter den venstre og ser på de andre, lader den falde og løfter den højre. Et par stykker råber: ”Jeg ved ikke, hvad der er højre!” Jonas vender sig om med ryggen til børnene, løfter højre hånd og siger: ”Det er den her!”. Alle børn har nu højre hånd løftet, og de skal sige en besværgelse sammen med Jonas om, at de vil passe godt på deres iPad og ikke bruge den for meget, men huske at komme ud at lege også.

De voksne begynder at dele iPads ud. August: ”Ej, jeg har det som juleaften” [klapper begejstret]. Mens de voksne går rundt og pakker iPads ud og sætter cover på, snakkes der stille og roligt i klassen blandt andet om erfaringer med iPads, der er blevet tabt og er gået i stykker, om hvordan man stiller uret, laver baggrund m.m. August og Alberte har lavet baggrund på deres iPad. Lea (lærer) til August: ”Nå, du har allerede lavet baggrund... og ordnet dine mapper.” August: ”Ja, jeg kan ikke holde ud, at der roder” [smi-

ler til Lea]. Børnene får lov til at sidde og lære deres iPad at kende. Nogle vælger at spille de læringsspil, som der er lagt ind. Lærerne går rundt og sludrer med børnene.

Lidt efter er der pause. Børnene skal lukke ned for deres iPad og aflevere den til lærerne inden de forlader lokalet.

Kl. 11 Mellemmad og undervisning fortsat

Kl. 11 er deres pause, hvor børnene får en mellemmad. Det er som regel et stykke brød og et stykke frugt. Efterfølgende fortsætter undervisningen, og gult matematikhold skal være i gymnastiksalen. Men der er sket en fejl, hvilket betyder, at matematikholdet og et af danskholdene må deles om gymnastiksalen. Der er en masse summen i hallen, og børnene fra gult uv-hold står og fjoller og snakker sammen i små grupperinger. Ingen blander sig med danskholdet. Lea (lærer) beder børnene om at samle sig på midten. Det ser ud til at børnene har fundet sammen i små grupper og allerede foretrækker en særlig frem for andre. Da alle sidder ned, bliver der gjort tegn til at tie stille – to klap i hænderne og en løftet arm i vejret. Kun nogle af børnene tier stille, mens andre stadigvæk sidder og snakker. Lea forsøger at få alles opmærksomhed ved at sige meget højt: "Hey, vi prøver lige igen!!" Alle børnene er med denne gang, og der bliver stille.

Lea fortæller, hvad der skal foregå. Hun forklarer, at der kommer til at være fire stationer, som de skal rokere imellem. Der er allerede lagt materialer i de fire hjørner. Hun fortæller kort om de fire stationer. Børnene virker til at være opmærksomme på de beskeder, hun giver. Hovederne er rettet mod Lea, og der er kun meget lidt småsnak rundt omkring. Lea beder børnene finde sammen i samme hold, som de blev inddelt i dagen før. Det udløser lidt tumult, da ingen kan huske, hvem de var sammen med. Børnene har rejst sig og går rundt mellem hinanden. Jonas tager ordet: "Vi laver bare nogle nye hold, så sæt jer lige ned igen". Børnene sætter sig, og Lea inddeler børnene i hold ved at tælle

til fire. Hun beder børnene fordele sig i de fire hjørner alt efter deres nummer. Ingen af børnene brokker sig over holddelingen og fordeler sig i de fire hjørner.

Det ene hold skal starte ved Astrids station, hvor rammen er kryds og bolle. Der er fem i gruppen; tre piger og to drenge. Astrid forklarer reglerne med rolig og lav stemme. Alle fem sidder opmærksomt og lytter efter. De to drenge ligger på maven og lytter. Imens Astrid forklarer reglerne, kommer der en del larm fra den modsatte ende, hvor danskholdet holder til. Ingen af eleverne vender hovederne over mod støjen, men fastholder deres fokus på Astrid.

Der er kun tre lærere til fire stationer, så Lea har ansvaret for to stationer, som hun er nødt til at pendle imellem. På den ene station skal børnene udfylde nogle skemaer ved hjælp af hovedregning. Fire piger sidder fordybet og arbejder sammen. De taler meget med hinanden og giver på skift input til skemaet. Gruppens sidste medlem – en dreng – sidder lidt for sig selv med et skema i hånden. Det er helt tomt. Han forsøger at læse skemaet op for sig selv. Lea, som lige har været ovre ved den anden aktivitet for at sætte dem i gang, kommer tilbage. Hun sætter sig ned ved siden af drengen og forklarer ham, hvad det går ud på. Det ser ud til, at han har meget svært ved at forstå opgaven, og Lea bliver siddende og arbejder 1-1 med drengen. Pigerne sidder stadig og arbejder koncentreret. De halvt ligger og halvt sidder på gulvet og er meget i bevægelse hele tiden. På Leas anden station ser det ud til, at børnene er gået helt i stå. De er tre piger og en dreng i gruppen. Alle står helt stille, imens en af pigerne dribler med en basketball på stedet. Det skaber en del larm i salen. En anden pige fra gruppen begynder at jage bolden, og de løber rundt i hallen.

På Jonas' aktivitetsstation sidder der fem børn (Mette, Jan, Marianne, Niels og Per). Her gælder det om at kaste to store skumgummiterninger, "og de to tal, som terningerne viser, skal ganges," forklarer Jonas.

Mette: "Åh nej, jeg kan ikke gange!" Marianne: "Åh gange..." [sukker]

Jonas: "Så hjælpes vi... Når I så har fundet frem til det rigtige tal, så skal I finde det i bunken på gulvet [en masse papirlapper med tal] og være den første til at slå på tallet med fluesmækkeren.

De første tal er 6 og 8

Marianne ganger og finder tallet først. Det næste er 6 og 0

Mette: "Det er 6!"

Marianne og nogle af de andre: "Nej, det er nul." Børnene taler på tværs om, hvad det betyder at gange med 0, samtidig med at de leder efter 0 blandt brikkerne på gulvet.

Det næste, der skal udregnes, er 6×7 . Der tælles på fingre blandt børnene. Børnene har været i gang med aktiviteten i en 2-3 minutter, og de børn, der synes, det er for nemt, begynder at virke lidt ukoncentrerede. De giver udtryk for, at de keder sig og synes, at det går for langsomt. Niels siger, at han skal på toilettet og går ud af gymnastiksalen. Han er væk i mindst 10 minutter.

Næste omgang er 2 og 6. Jan klasker meget hårdt ned og siger 12, men rammer ikke nummer 12, klasker et andet sted i bunken, men rammer stadig ikke sedlen med 12 på.

En af de andre finder 12 i bunken og vinder omgangen. Jan er hurtig til at regne og får point hver gang, han deltager, men det virker, som om det keder ham. Han svinger lidt vildt med fluesmækkeren omkring sig, og han har hængt sin navnerem op omkring ørerne, så den sorte snor hænger som et v ned foran hans ansigt. Hans øjne begynder at søge udad i salen og væk fra aktiviteten.

Per skal kaste terningerne og kaster dem lidt vildt af sted så de snitter Marianne. Jonas: "Stille og roligt Per, du skal ikke kaste på nogen." Per kaster igen terningen vildt af sted, og den rammer en af de andre. Mette [der lagde ud med "Åh nej, jeg kan ikke gange!"] er stadig koncentreret omkring aktiviteten og får sit andet point: "Jeg har to point nu!". Hun slår igen først ned og får sit tredje point.

Jans opmærksomhed er meget ude i salen nu, og han sidder ikke ved de andre. Han deltager kun sporadisk i aktiviteten, men når han er med, regner han rigtigt og vinder omgange. Nogle af de andre børn fra gruppen flagrer også en del. Der er ikke remedier nok til, at alle børn kan få terninger og fluesmækkere, og de er derfor nødt til at skiftes.

Dette skaber en del uro og betyder samtidig, at børnene synes, at aktiviteten er kedelig. Jonas bruger meget energi undervejs på at få børnene til at bytte remedier og skifte plads (den rigtige vej rundt), kalde dem til aktiviteten, når de har tur m.m., samtidig med at han guider dem rent fagligt.

Det markeres, at aktiviteten er slut, og gruppen går over til Astrids station med kryds og bolle. Mette og Marianne er sammen, Jan og Per er sammen, og Niels og Astrid (lærer) er sammen.

Astrid forklarer aktiviteten. Jan: "Jeg fatter det ikke!"

Astrid forklarer det igen, og Jan indgår i dialog med Astrid om, hvordan han skal forstå det, og opgaven løses. Mette ligger på gulvet og synger med lav stemme. Alle tre grupper går i gang med at spille. Efter et minut går Jan og Per i stå. De sidder hver for sig og dimser lidt med legobrikkerne og bygger med dem på brættet. Mette og Marianne spiller, og det samme gør Astrid (lærer) og Niels. Niels er meget koncentreret og ser ud til at være god til at regne stykkerne ud. Selvom Jan og Per ikke udfører aktiviteten, er der meget stille i gruppen. Mette er begyndt at ordne hår på Marianne. Astrid og Niels afslutter deres spil. Niels vinder. Astrid forlader gruppen for lige at drøfte noget med Lea, og i samme øjeblik hun er væk, begynder Niels at kaste de små klodser op på ribberne. Stille og roligt. Når klodserne rammer ribberne, kastes de tilbage i rummet i flere retninger. Han sidder helt roligt og kaster. Først en, men for hvert kast flere og flere, og til sidst

kaster han en kæmpe håndfuld af sted. De falder tilbage i salen som regn i alle retninger ... Astrid kommer tilbage. Børnene rejser sig og løber ud.

Undervisningstimen er slut, og det er ved at være tid til frokost.

Efter frokost – kl. 14.00 Grøn aktivitet og undervisning

Efter frokost kan man høre lyden af høj musik på gangen. Musikken kommer inde fra den store gymnastiksal, hvor næsten alle børnene er samlet. Nogle løber stille rundt til musikken, andre står samlet i små klynger, småsludrer og hygger sig. Børnene skal have grøn aktivitet frem til, at undervisningen igen starter kl. 15.

Efter den grønne aktivitet samles gult matematikhold i det klasselokale, som støder op til midtergården. De skal have matematik på deres iPads. Børnene sidder på rækker, to og to. Lea og Jonas står oppe ved tavlen. Døren går op og i et par gange, men ingen vender sig om. Alle har hovederne rette mod tavlen, hvor de to lærere er i gang med at give besked om timens undervisning. Lea fortæller, at hun har lagt forskellige opgaver ind under et særligt program. De kan frit vælge, hvilke opgaver de vil træne på iPad'en. Lea beder alle børnene åbne deres iPads og trykke på 'start træning'. Det er kun Mette, som har åbnet iPad'en, før Lea har 'givet lov'. Hun har haft svært ved at sidde stille og lytte til beskeden. Hun har siddet og pillet ved iPad'en, lige siden hun fik den udleveret.

Da børnene åbner deres iPads starter en stille summen i lokalet. De begynder at småsnakke med deres sidemand. De stiller mange spørgsmål og vil gerne i gang. "Jeg er allerede ved at lave de opgaver, Lea har sendt os," siger Mette højt ud i rummet. "Fedt," svarer Jonas.

Efter ti minutter er der to, der forlader klassen. Flere begynder så småt at forlade klassen uden at sige noget. Sådan fortsætter det – nogen kommer ind igen, og andre går ud. De sætter sig stille tilbage på deres stol, når de kommer tilbage, og der er ingen snak, mens de går ud eller på tværs af klassen. På et tidspunkt har halvdelen af børnene forladt klassen samtidigt. Døren åbner og smækker hele tiden, men det ser ikke ud til at genere de tilbagesiddende børn. De arbejder videre på deres iPads uden at kigge op. Jonas spørger efter noget tid: "Hey, hvor er det, I alle sammen skal hen hele tiden?" "Vi mangler blyanter og papir," svarer en dreng på vej ud af klassen. En anden siger højt "Jeg keder mig."

De tre lærerne går på skift rundt til alle børnene. De sætter sig ned på hug ved siden af dem. De sætter sig ikke kun ved de børn, som direkte beder om hjælp. Alle får besøg. Klokken 16 er der pause. Børnene afleverer deres iPads og løber ud.

Sen eftermiddag - Faglig fordybelse

Sidst på eftermiddagen er det tid til såkaldt "Aktivitet og fordybelse", hvilket betyder en stund, hvor børnene kan vælge at fordybe sig fagligt i læsning, regning, læringsspil på iPad'en etc. eller deltage i aktiviteter (fodbold, rundbold etc.), hvis man ikke kan sidde stille mere og trænger til at bevæge sig. I en af klasserne sidder der 5-6 børn helt stille og koncentreret med deres iPads og regner. Udenfor på gangen er der mere "gang i den". En flok børn løber rundt og leger, griner, fjoller, råber.

'Faglig fordybelse' er blevet lavet om til et tilbud til de børn, som gerne vil øve fokusering med bestemte ting. Egentlig var det ment som udviklingssamtaler, men det er blevet 'trukket' tilbage. I stedet taler de voksne om at lave en personlig udviklingssamtale i slutningen af forløbet, som skal synliggøre styrker. Samtalen skal være centreret omkring nogle personlighedskort. Indtil videre er erfaringen dog, at det er svært for børnene at indgå i sådanne seancer, fordi det at åbne op og rose andre bliver til fjol.

Tanken er nu, at de skal give 'styrkekort' til hinanden.

Aftenstunden – faglige planlægningsmøder

Kl. 18 er der aftensmad for alle børn og voksne, og efter aftensmaden skal lærerne planlægge undervisningen til næste dag. Teamlederne er sammen med børnene; spiller bold, ser film, læser historier, spiller spil og putter til natten.

Formålet med det faglige planlægningsmøde for de forskellige undervisningshold er dels at drøfte dagen, der er gået, og dels at planlægge morgendagens undervisning/aktiviteter, herunder sammensætte nye grupper. Børnenes udfordringer såvel som udvikling både på det faglige, emotionelle og sociale plan drøftes. Disse overvejelser er afgørende for, hvad lærerne beslutter omkring morgendagens undervisning, herunder hvordan børnene fordeles i de forskellige grupper. Det er tydeligt, at lærerne planlægger undervisningen og indgår i samme på baggrund af den viden, der tilvejebringes fra time til time og fra dag til dag.

Der dannes nye grupper hver dag, fordi der hele tiden opstår nye konflikter børnene imellem. Ved gruppeinddelingen tages højde for børnenes personlige og sociale kompetencer. Hvert barn er "oppe at vende" i inddelingen. Lærerne er enige om, at tre er det optimale deltagertal i hver gruppe. Nogle af børnene er begyndt at vise nye sider af sig selv, som virker udfordrende for deres deltagelse i undervisningen, herunder for samværet med de andre børn. Nogle af børnene har det svært sammen og trigger hinanden. Der er nogle af børnene, som de andre ikke gider være sammen med. Andre børn

har fundet gode kammerater, som de fungerer godt sammen med, også fagligt, og har fundet fordybelsesområder, som betyder, at de hellere vil bruge eftermiddagen på at sidde og regne frem for at deltage i sports- og udendørsaktiviteter.

På lærermødet onsdag bemærker lærerne, at børnene allerede virker meget trætte. Det har været et meget ambitiøst skema. Selvom der allerede er lagt en ekstra pause ind, beslutter matematiklærerne på gult undervisningshold at lægge iPad-aktiviteterne om eftermiddagen. Lærerne oplever, at børnene på det tidspunkt er mest oppe at køre og derfor skal lave noget, der fanger dem.

Koncentration er et gennemgående parameter, og lærerne er enige om, at den manglende koncentration er det, der fylder allermest i undervisningen og er den største udfordring. Succeskriteriet er, når børnene fordyber sig. Lærerne taler endvidere om, hvordan de kan udvikle de forskellige aktiviteter, så det giver deltagelses- og fordybelsesmuligheder for alle. Lærerne kan mærke, at det er vigtigt, at de er meget konkrete i formidlingen af regler og rammer.

Ud over at evaluere på dagens undervisning og drøfte de forskellige børn går der en del tid med at planlægge morgendagens undervisning, dvs. afgøre, hvad der fagligt skal vægtes og hvilke aktivitetspakker, der i den anledning kan bruges.

Alle dage slutter med et fællesmøde for alle voksne kl. 22. På fællesmødet gives blandt andet information om, at der er installeret et iPad-filter, som begrænser internetsurfing. Der drøftes procedurer med henblik på, at børnene gerne vil hjem. Hjemme hos nogle af børnene fylder meget og der arbejdes ihærdigt på at få børnene til at føle sig trygge, således at de gennemfører campen. De børn, der vælger at tage hjem, er stadig tilknyttet projekt Lær for Livet og vil fortsat have mulighed for at deltage i de efterfølgende to camps. Der opfordres til at have mere fokus på spisesituationerne og gøre dem til en hyggestund. Teamlederne for de forskellige sovegrupper skal have mere overblik over "deres børn" ift., om de deltager i spisningen, spiser noget, ikke sidder alene etc.

Desuden bemærkes det, at nogle af de voksne synes at Oasen er lidt for hyggelig. Der skal ikke sidde så mange teamledere i Oasen, da det kan være forstyrrende for de børn, som er der. På møderne udveksles der også gode og sjove historier. I løbet af dagen er Jens kommet til skade med armen, og da de voksne snakker med ham om, at de nok er nødt til at tage på skadestuen, udbryder han: "Jeg vil ikke hjem herfra!" Under aftenmødet kl. 22 ringer Jens' teamleder fra skadestuen og fortæller, at Jens skal i gips, men at humøret er højt, fordi han kommer med tilbage og ikke bliver sendt hjem. Alle de voksne jubler; det vækker glæde, når børnene giver udtryk for, at det er en fantastisk camp.

Weekenden

Lørdag er der halv undervisningsdag med repetition og derefter gennemføres de faglige eftertest i henholdsvis dansk for de yngste og matematik for de ældste.

Søndag har børnene fri. Der var ellers planlagte aktiviteter, men fordi alle er udmattede og trætte, har Lær for Livet-gruppen besluttet at slette alle planlagte aktiviteter. Børnene kan selv vælge, hvad de vil bruge dagen til, og de voksne har mulighed for at tage hjem, gå på værelserne eller tage på tur til den nærmeste by. Der er helt stille på campen. Solen bager fra en skyfri himmel. Der er ingen børn på gangene. I gymnastiksalen springer en lille flok børn rundt i nogle madrasser, kaster med en bold, griner og råber. I "biografen" sidder en stor gruppe børn og ser film i mørket. Boldbanerne er tomme. En lille gruppe på fire hænger ud ved skateboardrampen. De sidder og snakker. På græsplænen under de store træer sidder en større gruppe børn. De sidder i små klynger på tæpper eller madrasser. En ghettoblaster sender en svag lyd af musik ud over flokken. Der snakkes og grines. Nogle af de voksne masserer børnene på skift, og et par piger ordner hår på hinanden.

En lille drengegruppe har samlet sig på bænken få meter fra træerne. Efter kort tid har de også hentet deres madrasser ud fra værelserne og smider sig. En anden gruppe af børn har samlet sig på græsset omkring Malou, som er køkkenmedarbejder. Malou har sin lille hund Chili med på campen. Chili er centrum for gruppens opmærksomhed, og børnene er meget ivrige efter at få lov til at klappe og æle Chili. Flere børn har selv hunde derhjemme, som de savner. De nyder at kunne snakke med Chili, klappe hende og være med på luftturene. Et par piger støder til, og Chili bliver glad og lægger sig om på ryggen og lader sig klappe. Pigerne nusser hende med rolige, kærlige bevægelser.

Campen har besøg af en af "nørderne" fra børneprogrammet "Store Nørd [og Lille Nørd]", som skal underholde de mindste. Showet er en succes. Da han er færdig med alle sine numre, stilles der op til fotografering og autografer. Køen er lang. Under fotograferingen råber en af pigerne til Lille Nørd: "Hvad hedder du egentlig?" Lille Nørd svarer "Emil".

Pigen: "Så er det dig, som min mor synes er lækker!" Nogle drenge viser stolt deres postkort med Store Nørds autograf. Den ene siger med glad stemme: "Jeg fortalte, at jeg havde fødselsdag i går, og så skrev han en fødselsdagshilsen."

Som eftermiddagen skrider frem, ligger flere og flere børn på madrasser og tæpper under træet. Der snakkes, grines med lave stemmer – kun afbrudt ind imellem af lidt høje-

re grin og råb. På gangen indenfor sidder der tre drenge. De spiller kort og snakker lavmælt sammen. Ude i midtergården sidder en pige og gynger helt alene. Hun gynger energisk frem og tilbage. Der er ikke andre børn i nærheden.

Campens anden uge

Mandag afholdes før-test for de yngste i matematik og de ældste i dansk. På danskholdet har planen været, at man ville opdele børnene efter deres teams (dvs. de grupper, som de sover i), således at børnene ikke har så mange grupper at skulle forholde sig til og dermed ikke får så mange forskellige berøringsflader. Mange af børnene oplever, ifølge de voksne, de mange forskellige grupper som noget forvirrende. Faglige niveauforskelle skal i stedet tilgodeses via en differentieret undervisning. Men på baggrund af mandagens testresultater har det vist sig, at spredningen i den store børnegruppe er så stor i dansk, at lærerne alligevel har valgt at inddele dem efter fagligt niveau. Selvom alle børnene tilhører den ældre kategori, strækker deres faglige niveau sig fra 0.-7. klasse.

Børnene opdeles på denne baggrund i henholdsvis en fagligt stærk gruppe, en fagligt svag gruppe og en mellemgruppe.

Tirsdag – fredag

Tirsdag til fredag har børnene undervisning, og de store børn skal have dansk i denne sidste uge.

I midtergården er blåt hold, dvs. mellemgruppen, i gang under ledelse af lærerteamet Mads (leder), Caroline og Jesper. Børnene samler sig på bænke, som står i gården. Mads fortæller, at dette er deres nye hold, blåt hold, og det er dét hold, som de skal følge resten af ugen. Han fortæller videre, at de skal lave nogle aktiviteter, som er planlagt ud fra de tests, som de har lavet dagen før, mandag. "Vi kan se, at der er nogle ting, som I har behov for at øve og lære, så derfor har vi lavet nogle aktiviteter, som skal hjælpe jer med det," siger Mads. Han fortæller endvidere, at det er vigtigt, at barnet er med til de forskellige aktiviteter, fordi jo mere man deltager, jo sjovere er det.

Børnene inddeles i tre grupper. I den ene gruppe skal de arbejde med navneord. Caroline (lærer) starter med at spørge gruppen, om de ved, hvad et navneord er. Tessa svarer stille med bøjet hoved: "Ja en eller et". Shiela bryder ind "Man kan sætte lort foran!" Caroline siger: "Ja det er rigtigt Tessa... og Shiela, du har fundet din helt egen regel, kan jeg høre. Men det er rigtigt!" Mia forklarer øvelsen, som går ud på at skelne mellem

navneord, udsagnsord og tillægsord. Hun spørger dem, om de også ved, hvad et udsagnsord er. Tessa er igen på med et rigtigt svar, og Caroline spørger de andre, om de også kan et ord. Det kan de alle sammen. Hun spørger Shiela, om hun også har en regel for denne kategori. Shiela kigger op og trækker bare på skuldrene.

Caroline inddeler gruppen i små hold. Aktiviteten går ud på, at de skal løbe hen til en kasse og trække en seddel og derefter løbe tilbage til holdet for i samarbejde at finde ud af, om det enten er et navneord, udsagnsord eller tillægsord. Når de har fundet ud af det, løber en fra holdet op ad en lille bakke, hvor der er tre hulahopringe med en seddel med enten navneord, udsagnsord eller tillægsord. Børnene skal så lægge deres seddel i den hulahopring, som er den rigtige, og løbe tilbage til sin gruppe og give high five.

Det ene hold (primært drenge) arbejder motiveret og engageret. De er alle i løb og hjælper og diskuterer indbyrdes i gruppen. Når de kommer tilbage, giver de et stort high five til hinanden. Det andet hold (kun med piger) arbejder med mere langsomme bevægelser, kigger ned i jorden og kommunikerer ikke indbyrdes. Caroline begynder at tælle ned, og det sætter tempoet på begge hold op.

På den anden side af bygningen holder sort gruppe til, dvs. gruppen med de fagligt svageste børn. De sidder ude på græsset foran Oasen. Temperaturen er meget høj, og luften er fuld af bitte små dyr, der kilder og generer. Børnene synes, det er varmt, og at de små dyr er irriterende. På sort hold er der i alt 13 børn; 11 drenge og to piger. Til gruppen er tilknyttet tre dansklærere: Maja (leder), Bo og Laura.

I den første øvelse skal Henrik, Philip, Jakob, Frida og Line arbejde med stavetæppe på Majas aktivitetsstation. Aktiviteten handler om, at børnene skal klappe, synge, sige, hviske osv. stavelser på ord. En terning viser, hvor mange ord de skal stave og samtidig hvor mange felter de skal gå frem på tæppet. Det gælder om at komme først i mål.

Tæppet er meget lille til de fem børn. De skal stå på række og flytte sig fremad. Det er svært at være der, så nogle af børnene træder uden for tæppet, når det ikke er deres tur og lægger sig i græsset.

Henrik får med lidt støtte fra Maja (lærer) stavet sig igennem sine første ord. Maja staver eller siger ordet for Henrik, hvis han tøver, og Henrik er hurtig til at "gribe den" og fortsætte på egen hånd. Det er ord som "ikke", "mor", "hælder", "hvor" osv. Jakob er den næste i rækken. Han skal stave og sige ordet "hos". Han kigger ned. "Jeg kan ikke ordet". Maja siger ordet. Jakob staver sig prøvende gennem ordet "h...o...s". Da det er Fridas tur, skal hun hviske stavelserne: "Jeg kan ikke hviske," siger hun og fniser.

Gruppens anden pige, Line, laver øvelserne meget stille og lavmælt. Det er svært at høre, hvad hun siger. Hun er koncentreret og behøver næsten ikke nogen hjælp.

Henrik og Philip genkender mange ord under legen og skal kun have hjælp fra Maja ind imellem. De er fokuserede, når det er deres tur. Jakob genkender ingen af ordene under hele legen. Siger flere gange under øvelsen "Jeg kan ikke!" eller "Jeg gider ikke!", men han bliver alligevel stående og arbejder koncentreret, når det er hans tur, og gør meget ud af at råbe ordene, når de skal råbes, hviske, når der skal hviskes, synge, når der skal synges osv. Frida skal råbe sine ord, men kvæler råbet på vejen op, tager sig til brystet, læner sig fremover og griner lidt. Henrik vinder øvelsen (kommer først i mål) og smider sig på græsset. Jakob: "Er det til sidste mand?", "Ja vi spiller til sidste mand", siger Maja.

Da holdene skal skifte øvelsesstation, går børnegruppen over til skateboardrampen, hvor Laura forklarer den næste øvelse. Børnene skal sætte prikker under vokalerne i nogle forskellige ord, de trækker, og samtidig dele ordet rigtigt. Pigerne sætter sig sammen, og de tre drenge sætter sig hver for sig. Pjatter og småpludrer: "Jeg forstår ikke øvelsen"

Laura forklarer, men samtidig med at hun forklarer, stilles der nye spørgsmål, og Laura er nødt til at prioritere, hvem hun svarer, hvorved nogle af børnene må vente på at komme i gang. Dette betyder, at de mister koncentrationen omkring opgaven og begynder at vimse rundt, tegne på deres kort, smide med tuschen, kravle rundt osv.

Laura får efterhånden sat alle i gang. Pigerne prøver at arbejde sammen; finde ud af i fællesskab, hvor prikkerne skal være og stavelserne ligge. Nogle af brikkerne flyver ned. Frida rejser sig for at samle dem op, men udbryder "Nej, gymnastik!", sætter sig igen og vælger at gå bagover (i bro), og med hovedet nedad samler hun brikkerne op, mens hun pludrer: "Ikke kigge på min sixpack!"

Hun rejser sig igen. Line arbejder koncentreret og har efterhånden lavet mange brikker. De to piger fortsætter hver for sig, men omkring den samme bunke brikker.

Frida: "Jeg har virkelig brug for noget tyggegummi" Laura: "Ja, men det må I ikke have her, så..."

Henrik får hjælp fra Laura. Han spørger, lytter og spørger igen for at sikre sig, at han forstår.

Frida: "Det er kedeligt!"

Jakob: "Det er altså skide svært!" Frida danser

Jakob: "Det kan jeg altså ikke, det her!" Han bliver siddende, og det ser ud, som om han prøver at forstå opgaven.

Line arbejder stadig koncentreret, og Frida prøver at være med igen. Trækker ordet "pandekager" fra bunken: "Åh, jeg vil ringe til min farmor, så kommer hun med en masse pandekager, men jeg vil ikke dele med nogen... måske med dig [vipper hånden i retning af Line] nå nej, jeg kan ikke lide jyder!" [fniser]

Philip får hjælp af Laura, og hans spørgsmål giver anledning til en kollektiv melding omkring stumme d'er og orddeling.

Jakob: "Hvad er stumt?"

Laura: "Det er, når man ikke kan høre det."

Frida arbejder med brikkerne, men ofte kigger hun bare på brikken med ordet, kaster den tilbage i bunken og tager en ny. Philip sidder stadig koncentreret omkring øvelsen. Henrik har flyttet plads et par gange, og Jakob har stillet sig ind under skateboardrampen.

Frida: "Tænk hvis Justin Bieber lige gik forbi og sang!" Line: "Han kan ikke lide, at man skriger – men det gør jeg alligevel" Frida: "Jeg begynder at tude".

Børnene får nu besked på, at de skal tage deres iPad og tage et billede af øvelsen og samtidig oprette en note, hvor de skriver, hvad den går ud på.

Alle sidder med deres iPad, og på kryds og tværs spørges Laura om, hvad det nu var, de skulle: "Hvad var det vi skulle?", "jeg kan ikke finde ud af det med noter", "hvad er det så, vi skal skrive?" m.m. Laura forklarer, men samtidig med at hun forklarer, stilles der nye spørgsmål eller de samme spørgsmål fra nogle af de andre børn.

Henrik: "Så skal vi ind i noter, men hvad var det, vi skulle så?". Frida klovner med gangart, fniser.

Philip sidder med sin iPad: "Hvad har vi lavet?" Laura sætter ord på aktiviteten, og Philip prøver at skrive ind.

Jakob: "Gider ikke ha dansk!" Henrik og Jakob stiller sig under rampen. Laura: "Har du taget billeder af ordene, Jakob?"

Jakob: "Ja!" [det har han ikke]

Philip: "Nu har jeg skrevet..." Philip læser op for Laura, mens de andre børn løber til mellemmad.

Mellemmad i midtergården

Kl. 11 er der pause, og alle børnene samles til mellemmad i midtergården. De spiser brød og frugt og får også noget at drikke. To piger skal sendes hjem pga. vedvarende ballade, særligt i aften- og nattetimerne. De voksne har snakket med dem i flere omgange, men nu vælger man at sende dem hjem, fordi de skaber for meget uro. Hjemsendelsen skaber en del uro og hektisk, dramatisk stemning; børnene snakker meget om det til mellemmaden og nogle græder, går sammen rundt og virker fortvivlede og oprevne.

Det skal vise sig også at skabe en del uro i løbet af dagen på de forskellige undervisningshold.

Efter mellemmad skal sort undervisningsgruppe igen fordele sig på de tre lærere (Maja, Bo og Laura). En flok børn sætter sig på bord-bænke-systemet under det store træ, hvor Bo skal igangsætte sin aktivitet. Hverken børn eller lærer kan huske, hvem der er sammen med hvem, så der opstår lidt kaos. Bo kan ikke gennemskue, hvem der skal sidde med på hans aktivitet. Så alt for mange børn sætter sig under træet hos Bo, også børn, der slet ikke er på sort undervisningshold, men kommer fra helt andre undervisningshold.

Bo prøver at sende dem væk, som han mener ikke er i hans gruppe, og går lidt efter i gang med at forklare øvelsen. Børnene skal arbejde med orddeling i forhold til nogle ord, der er skrevet på et stykke papir. Derefter skal de skrive de enkelte ord på en ny linje med tusch. "Ej, skal vi skrive med orange...! Jeg kan ikke lide orange [om tuschen]", "Hvorfor skal vi skrive ordet igen?", "Hvorfor skal ordet skrives, når det står der i forvejen". Spørgsmål og kommentarer flyver af sted. Bo forklarer, hvorfor det er en god idé at skrive ordet igen på linjen ved siden af. Bo siger, at de skal prøve at skrive på linjen, og viser dem, hvad det betyder.

Efter 1-2 minutter, hvor Bo dels prøver at forklare øvelsen og dels har travlt med at vise nogle tilløbne børn væk, kommer Maja og Laura. De mangler børn i deres grupper: "Har du ikke lidt rigeligt siddende hos dig Bo?" Bo kigger rundt: "Jo, det har jeg vist nok." Lærerne bliver enige om at hente den seddel, hvor grupperne er noteret ned. Det viser sig, at tre af de drenge, der sidder ved Bos bord, hører til i en anden gruppe. De bryder op og lunter lige så stille af i retning af deres egne grupper.

Ved næste skift skal børnene "huske ord" på Majas station. Børnene skal sidde på græset med et stykke lamineret papir. De skal så løbe hen til de forskellige vinduer i bygningen, hvor der er påklistret nogle sedler med ord. De skal se, hvad det er for et ord, og

løbe tilbage og skrive det på det laminerede papir. De er færdige, når de har fået skrevet alle 11 ord. Henrik vil ikke deltage. Sætter sig væk. Han laver en aftale med Maja.

Philip, Frida, Jakob og Line går i gang med opgaven: "Må vi tage papiret med?", spørger de. "Nej", siger Maja, "men man må løbe lige så mange gang, som I har brug for." Philip, Line og Frida løber af sted, noterer sig ordet og løber tilbage og skriver det hele. De følges ad i tempo, og kun ganske få gange løber de to gange til et ord. Nogle af ordene, som de skriver, mangler et t eller et r i slutningen af ordet, men ellers skriver de ordene rigtigt.

Noa løber også frem og tilbage og prøver at løse opgaven. Han løber ned til vinduet, står i 5-7 sekunder og løber tilbage og skriver "s", løber ned til vinduet igen, står lidt og kigger på ordet, vender tilbage og skriver "m", løber ned og kigger på ordet, kommer tilbage og skriver "al", og så "le" og til sidst "st" (smallest). Sådan går det også med de næste ord, men tempoet skrues efterhånden op, således at han ikke står så længe ved de enkelte ord og for det meste får to bogstaver "med tilbage". De tre andre bliver færdige, først Philip, så Line og til sidst Frida. Frida har løst opgaven uden at lave noget andet undervejs og uden at snakke med sig selv eller snakke med de andre. Jakob har også arbejdet koncentreret, men da de andre bliver færdige, gider han ikke mere. Maja spørger, om hun skal hjælpe med de sidste, eller om en af de andre i gruppen skal hjælpe, men Jakob siger nej: "Jeg gider ikke mere" og smider sig i græsset.

Ved den næste øvelse skal gruppen være på Lauras station.

Børnene skal kaste en håndfuld terninger, hvorpå der står bogstaver. De skal så forsøge at skabe forskellige ord ved at kombinere det, de har slået med terningerne. Det er kun Line, der gerne vil være med, og hun ender med at spille med Laura (lærer), da alle de andre fra gruppen er væk. De har fordelt sig rundt omkring i skyggen eller løber rundt, revet med af stemningen omkring hjemsendelsen af de to piger. De første tre omgange er det Laura, der prøver at holde gejsten oppe, men efter 3. omgang virker det som om, Line bliver fanget af øvelsen. Hun tager initiativ til, at Laura og hun selv slår tre terninger hver og på den måde samarbejder. Line samler derefter ordene målrettet og med små begejstrede udbrud.

Blåt mellemhold, som ellers har haft undervisning i midtergården, er trukket ind i 'skriveværelset'. Bordene er sat op på række med front mod tavlen, som i et 'normalt' klasseværelse. Alle sætter sig hen ved et bord to og to. Børnene skal skrive deres egen gyserfortælling. Mads spørger ud i lokalet, om nogen ved, hvad en god historie skal indeholde? Alle har fokus rettet mod Mads. Hænderne bliver rakt i vejret, når nogen vil byde ind. Jesper (lærer) skriver gode huskeregler på tavlen. Efter et lille stykke tid går døren

op, og en grædende dreng kommer ind. Han går lidt rundt og leder efter en fri plads. Han finder en bagerst i lokalet. Ingen af de andre børn kigger på ham. Caroline (lærer) sætter sig stille hen ved ham og lægger armen på hans ryg. Jesper og Mads står fortsat oppe ved tavlen. Børnene fortsætter med at komme med forslag. Mads beder børnene om at tage et billede af tavlen, som de kan gemme som noter på deres iPads. De bliver kaldt op én ad gangen, da der ikke må være andre børn med på billederne. Alle sidder roligt og venter på deres tur. Nogle begynder at blive urolige, da de har fået taget deres billede; "Hvornår må vi gå i gang?", bliver der spurgt på skift. Mads fortæller, at inden de kan gå i gang, så skal de alle samme ud at gå en lille tur. Han beder dem om at tage deres iPads i hånden og følge med ham ud på gangen.

Nede for enden af gangen beder han alle om at sætte sig ned på gulvet. Gangen er smal og lang, så de kommer til at sidde meget tæt med benene flettet ind i hinanden og med ryggen op ad væggen. Mads sætter sig for enden af gangen og slukker lyset. Børnene sidder med deres iPads i skødet. Der er helt mørkt og helt stille. Mads begynder at fortælle en historie, og efter noget tid stopper han midt i historien: "Så nu er det jeres tur til at digte videre," siger han. Nogle spørger, om de ikke hellere selv må digte en historie, da de allerede har funder på en. Mads siger, at han synes, de skal prøve at digte videre på hans i første omgang. Alle tænder for deres iPads og begynder at skrive. De stiller en masse spørgsmål, og flere sidder og kigger ud i luften og ser eftertænksomme ud. Der er småsnak og hvisken med sidemanden, men ellers er der ro. Nogle skriver meget hurtigt, og andre er længere tid om at få skrevet noget ned. Jesper og Mads deler nogle forskellige billeder ud, som de kan bruge som inspiration til historien, hvis de er tomme for idéer selv. Da billederne når Malthe, siger han "Jeg har altså ikke brug for billeder, jeg har en herre god historie selv." Der er en masse forskellige lyde – døre der smækker, voksne og andre børn som går og snakker og griner på de andre gange, men det lader ikke til at forstyrre skriveprocessen. Nogle af pigerne spørger efter nogle minutter, om de ikke må rejse sig og gå ind i lokalet ved siden af. Det får de lov til, og Fredrik foreslår, at de kan sætte sig ind i læsesalen, hvis de har lyst. Shiela spørger, om hun må sætte sig op på en stol, som står lige ved siden af, i stedet for at sidde på gulvet. De har nu siddet i gangen i lidt over 20 minutter, og børnene begynder at sidde uroligt og flytte rundt på sig. Flere begynder at rejse sig for at finde andre steder at skrive på historien.

Ligesom i den første uge afholdes der hver eftermiddag "Aktivitet og fordybelse". Her kan børnene, som tidligere nævnt, enten fordybe sig fagligt i læsning, regning, lærings-spil på iPad'en etc. eller deltage i fysiske aktiviteter (fodbold, rundbold etc.).

'Faglig fordybelse' var egentlig ment som udviklingssamtaler, men det har vist sig at være meget svært for børnene at åbne op, rose andre eller selv blive rost, men på blå danskhold (mellemholdet) har man en af dagene alligevel kastet sig ud i en form for udviklings- og evalueringssamtale. Det blå danskhold skal mødes til "Faglig fordybelse" ude på boldbanerne. Børnene er samlet ved boldbanerne og bliver delt op i tre hold fordelt på de tre dansklærere. De tre hold fordeler sig rundt omkring på den store græsplæne. Mads' hold sætter sig i en lille rundkreds på græsset. Mads starter med at spørge, hvordan de synes, dagen har været. Der er ingen, som rigtigt byder ind, men bare en masse mumlen og lidt fjolleri. Shiela og Olivia sidder og skubber lidt til hinanden.

"Anton, hvordan synes du, dagen har været?" spørger Mads. Anton svarer ikke. Han kigger ned i jorden og hiver lidt i græsset. Mads spørger hver og én og fortæller dem, hvordan han har syntes, de har klaret dagen og ugen generelt. Mads lægger afslutningsvis op til, hvordan de kan hjælpe hinanden: "Hvad kan vi så gøre for at hjælpe hinanden med at huske de forskellige regler omkring det, I har lært?" Der kommer ingen svar. "Hvad synes I så om hele undervisningsforløbet her i dansk?" Ella og Hanne svarer med korte sætninger og lave stemmer på noget af det, som Mads spørger om. Mads forsøger at starte en ny samtale op. Han beder dem om at fortælle én positiv ting om hinanden. "For eksempel Anton, hvordan har Shiela været en god kammerat over for dig?" Ingen kommenterer på, hvad Mads siger. Ella og Hanne begynder at grine ud i det blå. Anton begynder forsigtigt: "Hun er måske god til at bevare roen, hjælpe med stavning, god til at være sammen med Jan eller være søvnig." Mads forklarer, at det skal være én ting, som de kan tage med hjem. "Så lad os kalde alt det, du lige har sagt, for at hun er 'kærlig'." Olivia har svært ved at finde på noget om Sheila. Hun ved ikke, hvad hun skal sige.

Mads hjælper hende frem til 'god kemi'. Da Shiela skal sige noget pænt om Niels, starter hun først med at sige noget grimt. Niels reagerer ikke rigtig på det, men sidder fortsat med hovedet bøjet mod jorden og piller i græsset. Hun ender med at sige 'god kammerat' med hjælp fra Mads. Da Niels skal fortælle en god ting om Anton, svarer han med det samme: "Anton er en sød ven".

Hanne har vendt ryggen til rundkredsen, og Mads vælger at tage styringen og fortsætte med at fortælle positive ting om børnene: "I er alle gode til at samarbejde, men I skal nok lære, hvordan I placerer jer i undervisningssituationer. Måske det ikke altid er godt at sætte sig ved siden af sin bedste ven". I samme øjeblik rejser Anton og Niels sig. "Hvor er I på vej hen?" spørger Mads, "Jamen er vi ikke færdige?!" spørger de i munden på hinanden. De andre to grupper er begyndt at løbe rundt på boldbanen. Mads vælger at

afbryde mødet og lader børnene løbe. Inden aftensmaden skal voksne og børn spille fodboldkamp mod hinanden.

Aftensmad og faglige planlægningsmøder

På de faglige planlægningsmøder for dansklærerne, der afholdes hver aften efter aftensmaden, drøftes og planlægges morgendagens undervisning samt holddelinger. Efter mødet for de enkelte undervisningshold samles alle danskhold og afholder et fælles møde.

Ved disse møder træder de faglige niveauforskelle mellem de tre hold tydeligt frem. Lærerteamet på det fagligt stærkeste danskhold fortæller, at de har arbejdet med gysernoveller. De har i den sammenhæng arbejdet med sproget og formen, herunder det visuelle og dramatiske udtryk, med henblik på at styrke genren. Tilsvarende har børnene på sort hold arbejdet med at skrive enkelte ord og skrive ord til sætninger.

Lærerne snakker om, at børnene på det fagligt svageste hold er fagligt dårligere end forventet, og at der mangler materiale, der matcher denne gruppe, blandt andet er der ikke bøger, der ligger under lix 10. Flere børn i denne gruppe har lixtal 3,7. Samtidig er det eksisterende læsemateriale ikke alderssvarende, hvorved det er vanskeligt at motivere børnene til at læse, da teksterne er barnlige og kedelige. Eksempelvis skal børnene i alderen 12-14 år (med lavt lix tal) læse om: "Der lå en ål i nogle siv". Spørgsmålet til teksten er så: "hvor lå ålen?", og børnene skal sætte streg under "siv".

Lærerne snakker om, hvordan børnene rykker sig, men ikke selv ser det. Lærerne oplever, at de har mange blokeringer, og at den ældste gruppe børn på campen har det vanskeligere end de mindste: "De store børn er i en alder, hvor de virkelig ser, at deres klassekammerater derhjemme rykker sig, og ser, at de selv har vanskeligt ved de mere basale ting," som en af lærerne formulere det.

Mellemgruppens lærere fortæller om, at de har brugt en del tid på børn, der har haft for små sko, dårlige øjne samt dårlig hørelse, så de har både været til optiker, i skobutik og hos ørelægen. Disse forskellige "skavanker" har ifølge lærerne vist sig mere eller mindre at have haft betydning for børnenes læring på forskellige måder, og lærerne understreger, at et fokus på områder, der umiddelbart ikke virker læringsrelaterede, kan vise sig at have stor betydning for børnenes læringsmiljø og læringsbetingelser.

Der snakkes om, hvordan børnene generelt på de forskellige hold har behov for på forhånd at vide, hvad der skal ske, men at dette har været vanskeligt at imødekomme, fordi skemaer og planer hele tiden er blevet ændret. Nogle af børnene går ligeledes meget op

i regler, og i at de skal overholdes. Hvis de voksne eller andre børn ikke overholder reglerne eller det, der er planlagt, bliver disse børn meget usikre. Kl. er næsten 22 og lærermødet rundes af. Lærerne springer videre til det fælles aftenmøde for alle voksne på campen.

Lørdag

Lørdag er der repetition, og der foretages eftertest. Børnene skal testes i forskellige rum, da det ikke er alle, som kan koncentrere sig i et lokale med mange børn, og nogle har brug for at sidde helt alene. De tretten børn fra sort undervisningshold skal f.eks. ikke testes sammen med de andre dansk-børn, da de ikke kan håndtere at være i så store grupper. To børn fra sort hold har selv valgt at sidde med testen helt alene (sammen med en voksen). Det viser sig, at disse børn føler sig stressede og pressede, når de kan se, at de andre børn laver deres test hurtigere. Derfor skal de sidde alene, så de ikke ligger under for dette pres. Desuden har de brug for at vide på forhånd, hvor de skal testes og hvem af de voksne, der sidder med.

Lørdag aften afholdes en afslutningsfest for børnene og de voksne, hvor der optrædes, synges og danses.

Søndag - den sidste dag på Osted. Afslutning og hjemgang

Ved 10-tiden står der en masse børn ude ved parkeringspladsen. Børnene har alle Lær for Livet t-shirt på. Den røde løber er rullet ud. Ghattoblasteren er sat op ved indgangen, og flere og flere af de voksne har samlet sig sammen med børnene ude foran på den røde løber. Alle danser og synger til musikken, mens de svinger med armene. Hver gang nogle forældre ankommer og går op ad den røde løber, så råber, klapper og synger alle, mens de giver "high fives" til forældrene. Stemningen er høj og børnene synger, danser og springer rundt. Flere forældre, plejeforældre og kontaktpædagoger kommenterer på velkomsten: "Det var ellers noget af en velkomst!" Enkelte får tårer i øjnene, når de går op ad den røde løber, mens andre ser lidt forlegne ud.

Indenfor er der stillet rulleborde op med kaffe/the, hjemmelavede boller og frugt på den lange gang. Børnene står med deres pårørende og fortæller. De smiler og virker glade og stolte.

Kl. 11 skal de voksne gæster sætte sig i gymnastiksalen, hvor der er stillet stole op. Børnene skal blive ude på gangen. Salen er mørk, der spilles musik, og et diasshow kø- rer på væggen med billeder af børn og voksne i alle mulige situationer gennem de sidste

fjorten dages camp. Da alle er samlet og har sat sig i salen, bydes der velkommen, og der gives et par praktiske beskeder omkring dagens forløb. Derefter går afskedsshowet i gang.

Alle børn og voksne campmedarbejdere kommer løbende ind i salen til høj musik og opfører i én stor flok en dans, som de har øvet. Alle børn og voksne deltager; synger, klapper, danser og griner.

Efter dansen siger Lær for Livet-ledelsen tusind tak til børnene for en fantastisk camp og fortæller om, hvor seje og modige alle børnene er, og der fortælles vittigheder om børnenes skøre, sjove, vanvittige indfald. Dernæst roses og fejres alle campmedarbejderne for en rigtig dejlig camp, og der synges tak-for-mad slagsang til de tre køkkenchefer. Nikolaj synger nogle flere slagsange med børnene, der skråler med på livet løs med varme, røde kinder. Børnene klapper, griner, hujer.

Afslutningsvis er der diplomoverrækkelse, hvor børnene får overrakt deres campdiplom og deres iPad. Børnene kaldes op i hold sammen med deres teamleder, og der klappes, hujes og tages billeder af alle hold. Da alle børn har fået deres diplom, er ceremonien forbi, og alle siger farvel og tager af sted. Med et er gangene tomme og alting stille...

Kun de voksne på campen er tilbage. De skal lige sidde lidt med hinanden, runde af og sige farvel og tak for denne gang.

Mål, udfordringer og succeser for Learning Camp 2014

I det følgende vil der med udgangspunkt i observationer, samtaler, interview, styrkeprofiler samt børn og voksnes evalueringer af LC2014) blive kastet lys på nogle af de iagttagelser, overvejelser, tilgange, oplevelser af udfordringer såvel som succeser m.m., som på forskellige måder og i forskellige situationer har vist sig som centrale under LC 2014.

Strukturelle forhold

Allerede efter få dage erfarer alle de voksne på LC, at det er nødvendigt at foretage nogle omlægninger. Dagsprogrammet har vist sig at være for stramt for både børn og voksne. Der var for lidt tid til fri leg og aktivitet og for megen struktureret leg og aktivitet på bestemte hold. Børnene oplevedes at have for lidt tid til leg med nye, gode venner samt manglende mulighed for at kunne trække sig tilbage og være alene på værelset. Ændringerne betød, at særligt den lange eftermiddagsblok med undervisning fra 13.30-18 blev brudt op med mere fritid, og at timerne efter aftensmad også blev udlagt til fri leg (med mulighed for sports- eller værkstedsaktivitet). Der blev ligeledes lagt flere pauser ind til børnene om eftermiddagen, fordi børnene blev for trætte og derfor mindre motiverede for undervisning i eftermiddagstimerne. Og så blev det til, at alle børnene spiste sammen i stedet for den oprindelige plan med spisning af to omgange med formålet at styrke relationer på kryds og tværs af holdene. Mange børn var kede af ikke at få lov til at spise med en bror, en søster eller en ven.

Dagsskemaet viste sig også at være for presset for de voksne, da der ikke rigtig var tid til at få snakket sammen og planlægge undervisning. Der blev nu lagt flere pauser ind i skemaet og udarbejdet ét overordnet skema for alle frem for ét lærerskema og ét teamlederskema.

På trods af disse meget hurtige ændringer mener halvdelen af de adspurgte lærere og teamledere i evalueringen af LC, at flere planlagte pauser, kortere tidshorisont for Learning Camp og bedre struktur, organisering og forudsigelighed kunne forbedre opholdet for såvel børn som voksne. De oplever, at disse mere strukturelle faktorer har haft stor

betydning for børnenes læringsoplevelse og udvikling; strukturen var for stram, skemaerne for pakkede, der var for få pauser, og campen var for lang. Nogle mener, at der skulle være mindre af det hele og mere fritid, enklere struktur, ikke faglighed efter kl.

15.30, kortere undervisningsmoduler, færre skift for børnene. Nogle giver udtryk for, at børnene allerede efter den først uge er kørt trætte, og at dette også afspejler sig i deres testresultater, fordi de ikke orker at gennemføre testene og sjusker sig igennem. Mange børn giver ligeledes udtryk for, at der godt kunne være lidt mere fritid og lidt flere pauser i løbet af dagen.

Samtidig oplever flere, at der har været en forandringsvillighed på campen, som har været med til at optimere forholdene løbende og dermed har givet mulighed for at kunne imødekomme behov og udfordringer, som har vist sig undervejs. Allerede en af de første dage bliver der foretaget nogle afgørende ændringer i skemaet/dagsplanen (jævnfør LC beretning) netop for at imødekomme både børns og voksnes behov for mindre pressede og skemalagte dage med mulighed for mere fri leg og fritid. Ifølge de voksne, er det tydeligt, at børnene har profiteret af, at ambitionsniveauet er blevet sænket i løbet af den først uge, og at det f.eks. har været en god beslutning at gøre søndagen til fredag: "I modsætning til alle andre dage, har der i dag [søndag] næsten igen konflikter været. Børnene har været meget pressede af de faglige timer – og samtidig har de ikke fået så meget søvn, som de måske plejer" (samtale, lærer).

Om at arbejde med børnenes forskellige læringsbehov

Lærerne har, som tidligere nævnt, forsøgt at pejle sig ind på de læringsstile og læringsmiljøer, som passer bedst til de forskellige børn. Formålet har været at indkredse det enkelte barns behov og personlige læringsstil med henblik på at kunne optimere barnets læringsbetingelser.

Læringsstile

Læringsstilene gøres op i henholdsvis en holistisk eller analytisk læringsstil, hvor der skelnes mellem behovet for at arbejde systematisk og kronologisk (analytisk) eller arbejde i helheder (holistisk) med flere opgaver ad gangen og uden særlig kronologisk orden.

Desuden gøres læringsstilene op i, hvorvidt børnene først og fremmest er taktile, kinæstetiske, auditive eller visuelle. Nogle børn scorer lige meget – eller næsten lige meget –

på alle fire dimensioner og vurderes på denne baggrund som alsidige i deres undervisningsbehov og styrker. Men ellers handler disse læringsstile om, hvordan barnet lærer (forstår, arbejder og husker) bedst, og dermed hvordan undervisningen kan tilrettelægges, således at disse behov så vidt muligt tilgodeses.

Scorer barnet højt på *den auditive dimension*, betyder det, at barnet lærer bedst ved at høre beskeder eller information gennem øret og har f.eks. glæde af højtlesning. Når man er auditiv, kan ulempen være, at man er følsom overfor lydstøj. Scorer barnet højt på *den visuelle dimension*, betyder det, at barnet lærer bedst ved beskeder og informationer gennem øjet, dvs. gennem billeder, film eller det, der står på tavlen. Den visuelle tilgang blev på LC anvendt, når børnene med deres iPads skulle tage billeder af tavlen eller af den øvelse, som de lige havde lavet. Når man er visuel, kan ulempen være, at man er følsom over for støj af mere visuel art, dvs. for meget bevægelse omkring én og for mange visuelle indtryk, der forstyrrer. Scorer barnet højt på *den kinæstetiske dimension*, betyder det, at barnet lærer bedst gennem bevægelse og leg.

Mange af børnene blev vurderet som kinæstetisk anlagt, hvilket betød, at de havde glæde af de meget lege- og sportsprægede øvelser. Når man er kinæstetisk, kan ulempen være, at man har meget svært ved at sidde stille og koncentrere sig og således har svært ved at løse opgaver med papir og blyant på en stol ved et bord. Scorer barnet højt på *den taktile dimension*, betyder det, at barnet lærer bedst, når han eller hun i undervisningen har mulighed for at sidde med noget i hænderne (nulre en antistressbold eller tegne på papir) eller har mulighed for at skabe forståelse og indsigt gennem berøring. F.eks. har børnene haft glæde af at lære geometri ved hjælp af et sømbræt og en elastik eller ved hjælp af centicubes. Her kan de med hænderne mærke, forme og bygge dimensionerne.

Læringsmiljø

Gennem styrkekortene har lærerne også beskrevet, hvilket læringsmiljø barnet trivedes bedst i. Det kan handle om, hvorvidt barnet har det bedst i et mere traditionelt klasseværelse med borde og stole, eller om barnet trives bedst i bevægelse, med musik og/eller i bløde møbler.

Det kan også handle om, hvorvidt barnet fungerer bedst i grupper eller alene, når han eller hun skal løse opgaver, herunder fordybe sig. Og så handler det endvidere om, hvordan undervisningen skal struktureres tidsmæssigt; hvor længe børnene kan koncentrere sig ad gangen og hvor mange pauser, der er behov for. Uanset om børnene fungerer bedst i bevægelse eller ved bord og stol, er der mange af børnene, der dels har behov for at sidde med noget mellem hænderne, tegne, høre musik eller sidde blødt for bedre at

kunne finde ro og koncentrere sig og dels har behov for korte arbejds- og koncentrationsperioder, herunder mange små pauser med mulighed for at kunne bevæge sig, skifte plads eller blot stilling på stolen.

Optimale læringsforhold handler ikke kun om læringsstile og bløde puder, men om alle forhold, der har indflydelse på børnenes læringsbetingelser. Derfor blev det også centralt for lærerne at tage fat i nogle af børnene, fordi de havde for små sko, ikke kunne se eller høre så godt. Lærerne har således både været i skobutik, hos optiker og ørelæge som en del af optimeringsarbejdet omkring børnenes læringsbetingelser, idet disse forskellige "skavanker" har vist sig i større eller mindre grad at have haft betydning for børnenes adgang til læring, herunder muligheden for at kunne koncentrere sig om opgaven og fordybe sig i undervisningen.

Faglige, sociale og emotionelle mål, udfordringer og succeser

På spørgsmålet om, hvorfor børnene er med på LC, svarer de adspurgte børn, at de overvejende er der for at lære noget. En af drengene fortæller, at han er med på LC, fordi han vil lære noget mere dansk og matematik. Han synes selv, at han er dårlig til dansk. En gruppe børn fortæller: "Vi er kommet for at lære noget," og en af de andre

siger: "Det er fint nok, at vi arbejder så meget. Jeg vil gerne lære så meget som muligt," hvortil en anden siger: "Det giver sig selv, navnet Lær for Livet. Nok skal man have det sjovt, men man skal også lære noget" (interview, LK).

Børnenes evalueringer viser, at mellem 40 og 50 børn oplever at have lært noget nyt i undervisningen på campen, og 32 oplever at have lært *meget* nyt på LC. Lidt mere end halvdelen af børnene føler, at de blevet bedre eller *meget* bedre til dansk, og næsten 80 børn føler, at de er blevet bedre eller *meget* bedre til matematik: "Jeg er blevet bedre til matematik, både minus, gange, dividere og plusse" (Interview, LK). En af drengene oplever at have fået fyldt nogle faglige huller ud: "Jeg kan alt det, jeg ikke kunne før – ligninger og sådan noget" (interview, LK). En af pigerne fortæller: "Matematik synes jeg, at jeg er blevet bedre til. Jeg har fundet en ny metode til det her division. Det har gjort det nemmere", og en anden pige tilføjer: "Jeg har fundet ud af, at jeg har gjort det forkert alle de gange, jeg har regnet division og gange [derhjemme]" (interview, LK).

Flere af børnene oplevede det som en stor sejr at arbejde med mentorbrev.⁵ Det gav dem blod på tanden efterfølgende i forhold til både læsning og skrivning. Lærerne beskriver, hvordan nogle børn gik fra at hade dansk til at synes det var "fedt" efter en succesfuld oplevelse med mentorbrevet.

Børnene fortæller selv, at undervisningen på LC adskiller sig fra deres daglige skolegang ved, at man bevæger sig mere, og mange børn har profiteret af de forskellige aktivitets- og konkurrenceprægede undervisningsøvelser: "De lærer os det på en anden måde, end at vi bare skal sidde med et hæfte og regne. Det er meget sjovere at komme ud og lave øvelser" (interview LK). Eller som en af pigerne har erfaret: "(...) jeg tror faktisk, man lærer mere ved at røre sig" (interview, LK).

En af drengene fortæller, at han godt kan lide, at der skifte mellem de forskellige aktiviteter i løbet af dagen. Han bliver hurtigt træt og har brug for at kunne gå lidt til og fra. Nogle af de adspurgte børn er glade for de læringsspil, de kan lave på iPad'en: "Matematik på iPad er sjovere" (interview, LK). Andre foretrækker de mere traditionelle forhold: "Jeg vil helst sidde med et stykke papir og lave opgaver, det er sådan, jeg lærer bedst" (interview, LK) – eller en kombination: "Der burde være flere skriftlige opgaver, og så en gang imellem kunne vi gå ud og lave nogle aktiviteter" (interview, LK). En af drengene ønskede selv at fastholde denne traditionelle arbejdsform og spurgte, om han måtte blive 'fritaget' fra aktiviteterne – han mente ikke, han lærte noget af det, men ville hellere sidde for sig selv og løse opgaver på et stykke papir.

Børnene har meget forskellige undervisningsbehov og forskellige holdninger til den måde, som undervisningen har kørt på. Nogle børn oplever således at undervisningen har været sjov: "Jeg syntes, dansk er rigtig sjovt, det vi laver på mit hold i hvert fald" (interview, LK), hvorimod andre oplever, at undervisningen har været kedelig og ensformig: "I dansk har vi har haft det samme hele ugen. Det er blevet lidt tungt, synes jeg" (interview, LK).

Koncentrationsproblemer

Manglende koncentration er det, der fylder allermest i undervisningen, og er den største udfordring for lærerne. Lærerne har erfaret, at børnene hurtigt mister fokus, hvis de

---

⁵ Alle børn skulle på campen udarbejde et mentorbrev til deres kommende mentor. Børnene skulle i brevet fortælle om sig selv og om deres ønsker til mentor.

voksne ikke er 'på'. De skal hele tiden være omkring børnene og guide og motivere. Det udtalte succeskriterium er, ifølge lærerne, når børnene fordyber sig, og lærernes største udfordring er at finde måder, hvorpå børnenes koncentration bedst muligt kan motive-res og fastholdes i faglige opgaver. Der er forskellige forhold, der viser sig og italesættes som afgørende for børnenes manglende koncentration såvel som lærernes mulighed for at motivere og fastholde børnenes fokus.

Sværhedsgrad og ventetid

Børnene har brug for at blive imødekommet med proportionelle udfordringer, således at opgaverne enten ikke er for svære og uoverskuelige eller for lette og kedelige.

Observationerne viser, at børnene mister koncentrationen, når opgaverne enten er for svære eller for lette, fordi de enten ikke giver mening eller opleves som udfordrende nok. Et ek- sempel er Jan, der under "fluesmækkerøvelsen" i gymnastiksalen bliver mere og mere ukoncentreret, fordi øvelsen er for let og keder ham.

Der skal heller ikke være for meget ventetid imellem, at børnene har tur under øvelserne eller når de har brug for en voksen. Her kan igen refereres til "fluesmækkerøvelsen" i gymnastiksalen, hvor der ikke var remedier nok til alle børn, og hvor ventetiden og det at skulle gennemføre øvelsen uden enten en terning eller fluesmækker gjorde øvelsen kedelig og gav anledning til uro. Eller da børnene på sort undervisningshold i dansk (de fagligt svageste, jævnfør LC beretning) arbejder med stavetæppe på Majas station, skal de vente på hinanden, og selvom børnene fysisk bliver omkring aktiviteten, skal Maja bruge meget energi på at holde børnene til ilden og Maja er nødt til hele tiden at repetere reglerne, når børnene har tur. Det samme gør sig gældende hos Laura, der laver vokal- og deleøvelser ved skateboardrampen. Alle børnene har spørgsmål, som de har behov for, at Laura forholder sig til, for enten at komme i gang eller afslutte øvelsen, og da Laura ikke kan være hos alle på én gang, er der flere, der mister fokus og enten ikke kommer ordentligt i gang eller ikke får afsluttet deres øvelser. Observationerne af undervisningssituationerne viser, at børnene er nærværende og engagerede, når de har adgang til en voksen, der kan hjælpe, men at der derimod bruges meget energi og tid på at "generobre" børnenes opmærksomhed, når de først er blevet uopmærksomme.

Leg og konkurrence

Børnene tænder tydeligvis på konkurrenceelementet i de forskellige undervisningsakti- viteter. Det virker i den sammenhæng som om, at børnene har nemmere ved at klare pres og stres, når det pakkes ind i leg og sport frem for, når de sidder med papir og

blyant. Ofte glemmer børnene, at de er i gang med brøker eller orddeling. En pige fortæller, at hun ved før-testen i dansk havde haft 16 fejl, men i eftertesten havde haft nul fejl: "Jeg vidste slet ikke, at jeg kunne det (...) Jeg vidste slet ikke, at jeg havde lært noget – jeg troede bare, at jeg havde haft det sjovt" (samtale, LK).

Et andet eksempel relaterer sig til LC beretningen og handler om, hvordan bevægelse kan skabe muligheder for en mere koncentreret opgaveløsning. Ifølge observationerne har Frida svært ved at koncentrere sig om sine opgaver. Et eksempel er øvelsen på Lauras station ved skateboardrampen, hvor børnene skal prikke vokaler og dele ord. Undervejs arbejder Frida meget sporadisk og har vanskeligt ved at holde fokus på opgaven i længere tid ad gangen. Hun snakker, kvidrer, danser og laver krumspring, hvilket betyder, at hun hele tiden afleder sig selv fra den opgave, hun er i gang med. Men da bevægelse bliver en del af undervisningen, bliver Frida meget mere koncentreret og målrettet omkring opgaven. Øvelsen, hvor børnene skal løbe hen til de forskellige vinduer i bygningen, hvor der er påklippet nogle sedler med ord, og derefter løbe tilbage og skrive ordet på et stykke papir, er et eksempel på dette; Frida gennemfører uden pauser eller snak og er koncentreret under hele forløbet.

Små eller store grupper?

Lærerne oplever, at børnene egentlig gerne vil deltage, men mængden af børn bliver en udfordring i undervisningen, særligt for dem, der er vant til at indgå i små fællesskaber, der hvor de kommer fra: "Og så bliver 20 børn på én gang for overvældende. Det er også derfor, at vi er begyndt at dele dem op i små grupper i undervisningen" (lærer, under fagligt møde). En af drengene fortæller, at han godt kunne tænke sig, at der var færre børn på holdene. Han synes, de er for mange børn. Ved for store grupper synes børnene således hurtigt at miste koncentrationen og overblikket.

Meningsfuldhed og overblik

Overblik over opgaverne og oplevelsen af meningsfuldhed i undervisningen har stor betydning for børnenes motivation såvel som koncentration. I styrkekortene beskrives børnene typisk som energiske, entusiastiske og vedholdende, når opgaverne systematiseres og forklares ordentligt, og når børnene forstår formålet med opgaverne, samt hvordan de skal løses. Styrkekortene viser også, at det er vigtigt, at lærerne er meget konkrete i formidlingen af regler og rammer. Børnene har typisk, uanset deres fortrukne læringsstil – holistisk eller analytisk, brug for struktur. De har brug for, at der sættes en ramme omkring opgaveløsningen, og at de ved, hvad meningen med opgaven er.

En anden del af strukturen og rammesætningen er, at der er voksne i nærheden, som man hele tiden kan spørge til råds, og som kan hjælpe børnene med at holde sig på opgavesporet.

Voksenkontakt

Voksenkontakt kan generelt iagttages om en utrolig væsentlig del af undervisningen på mange forskellige måder, og som det der kan være med til at skærpe koncentrationen og den faglige forståelse og udvikling. Gennem observationer har det været tydeligt at se, at flere af børnene har brug for at have en voksen tæt på hele tiden for ikke at miste energi og koncentration omkring opgaven.

Nogle løser opgaver selv og kommer til den voksne, hvis de har brug for at få tjekket noget. Andre har brug for en meget intensivt en-til-en kontakt med den voksne. En dreng siger den første dag til sin lærer: "Jeg er ordblind, jeg kan ikke læse, og jeg vil heller ikke lære det" (...) og så står man der og tænker, hvordan skal man lige greje den. Derhjemme ville jeg ikke have vidst, hvordan jeg skulle tackle den, men her får man alligevel nogle redskaber, der hjælpe børnene. Og nu sidder han og læser, men kun sammen med en voksen. Han vil ikke læse selv, men kun højt og sammen med en voksen" (samtale, dansklærer).

Gennem observationer af børnene i undervisningen synes der at kunne iagttages en form for opmærksomhedszone såvel som en uopmærksomhedszone, hvor børnenes koncentration påvirkes af afstanden til læreren. Hvis læreren bevæger sig væk fra barnet, uden for denne usynlige zone, så mister barnet sit fokus på opgaven. Dette kommer til udtryk på forskellige måder: "Børnene sidder i klasseværelset på stole ved borde og arbejder med papir og blyant. Bo (lærer) har overvejende stået hos Jakob, men går også rundt til de andre. Hver gang Bo vender sig væk fra Jakob, holder Jakob op med at arbejde og udbryder "Det er for svært", "Jeg gider ikke" eller "Jeg kan ikke".

Når Bo kommer tilbage, lytter han til Bos anvisninger og arbejder videre med sin opgave" (observation, LC). Det virker som om, at Jakob bliver "forstyrret" af Bos fravær, og at han reagerer meget automatisk på situationen; som om der bliver trykket på en knap, så snart Bo vender sig om eller bevæger sig mere end en meter væk fra Jakob.

Et andet eksempel er Lars, der falder i staver, når læreren flytter sig væk, men er engageret og fokuseret, når læreren kommer tilbage: "Lars sidder stille på sin stol, men kigger væk fra papiret og ud ad vinduet. Det ser ud, som om han er faldet i staver. Bo kommer hen til Lars og hjælper ham. Lars lægger hånden på papiret. Bo må bede ham om at

flyt- te hånden. Bo får Lars til at fokusere på papiret igen ved at fortælle ham om, hvad han skal gøre, og kommenterer på det, han har lavet. Lars kigger ned og skriver lidt. Bo går hen til en af de andre. Få sekunder efter falder Lars' hånd igen ned på papiret, han læner sig tilbage, og hans blik glider ud ad vinduet. Da Bo lidt efter kommer tilbage, retter Lars på ny blikket mod sit papir, går i dialog med Bo omkring opgaven og arbejder videre. Han skriver, spørger og skriver. Da Bo igen går videre til en af de andre, falder Lars' hånd igen ned på papiret, og hans blik flyver ud ad vinduet" (observation, LC).

På baggrund af både observationer, styrkekort, samtaler med både børn og voksne m.m. er der ingen tvivl om, at rigtig mange børn på campen profiterer af en meget tæt voksenkontakt i undervisningen, og at denne kontakt sagtens kan have et fagligt fokus og således fungere som en støtte til faglig udvikling. Mange af børnene trives med at opleve de faglige succeser uden nødvendigvis at indgå i sociale sammenhænge.

Selvtillid

Selvom børnene har store udfordringer omkring koncentrations- og fordybelsesarbejdet, viser børnenes evalueringer, at 60 børn oplever, at LC har givet dem mere selvtillid, og ca. 50 børn oplever at have fundet nogle styrker hos sig selv. Ifølge lærerne viser det sig at børnene har fået en mere positiv tilgang til de forskellige fag ved at blive bevidste om deres læringsstile. Børnene giver udtryk for at have fået mod på at lære mere og føler en større sikkerhed fagligt: "Jeg føler mig mere sikker i det, jeg skriver ned på papir nu" (interview, LK), eller som en pige formulere det: "Før blev jeg næsten altid nødt til at spørge for at være sikker, men nu er det kun, hvis det er højest nødvendigt, at jeg spørger" (interview, LK).

Børnenes evalueringer viser, at næsten alle børn mener at kunne bruge det, de har lært på LC, i skolen derhjemme. Som en af pigerne siger: "Jeg tror, jeg får det nemmere i matematik, når jeg kommer hjem" (interview, LK).

Ligeledes viser evalueringen, at næsten alle børn har følt sig trygge i undervisningen, og omkring 80 børn føler, at der altid har været en voksen at gå til, når der var brug for det. Børnene giver udtryk for, at undervisningen er "sjov" og "hyggelig", blandt andet fordi man er omgivet af nye venner og "lidt sjovere lærere (...) i stedet for det gamle klasse-miljø med dem man plejer at være sammen med (...) Jeg tror de går mere op i børnene her, end de gør derhjemme i skolen. Mine lærere i skolen går i hvert fald ikke så meget op i børnene (...) [De] tager mere hensyn her, og sørger for at vi har det sjovt, mens lærerne derhjemme mere følger et skema, vi har" (interview, LK).

Venner

Børnenes evalueringer viser, at 70 børn har fået nye venner på campen og samværet med nye venner er for mange af børnene noget af det vigtigste ved Learning Camp. Flere fortæller, at det har været nemt at få nye venner og at de har fået masser af nye venner. Som en af pigerne fortæller: "Da de sagde det der med, at vi fik nye venner efter 10 minutter, så troede jeg overhovedet ikke på dem. Men allerede inden mine forældre var taget hjem, så gik jeg rundt og krammede med en." (interview, LK). Nogle af børnene fortæller, at de på LC har prøvet at få en ven for første gang. Venskaber og det at give børnene mulighed for at dyrke venskaber, har blandt andet været afgørende for de skemaomlægninger, der allerede efter et par dage blev foretaget. Der viste sig at være for lidt tid til fri leg og aktivitet og for megen struktureret leg og aktivitet på bestemte hold, således at børnene ikke havde mulighed for selv at vælge, på tværs af de etablerede (sove-, aktivitets-, spise- og undervisnings) hold. Børnene oplevede således at have for lidt tid til leg med gode venner, hvilket blev hørt og forsøgt imødekommet.

Fælles liv, fælles ånd

En anden ting, som har betydet meget for de adspurgte børn, er, at de alle er i samme båd: "Det er sjovere at være her, fordi det er sjovere med andre børn, som er i samme situation. Så er der ikke så meget at diskutere om" (interview, LK). Her henviser børnene både til det at have faglige problemer i skolen og ikke føle at være helt med, men i særdeleshed også til det at være anbragt: "Man skal ikke forklare overfor de andre børn, hvorfor man f.eks. kun ser sin mor en gang imellem i weekenderne" (interview, LK).

Hjemve

Et af de forhold, som de voksne har brugt meget energi og tid på gennem de 14 dages LC, er børn, der af den ene eller anden grund har villet hjem. Lær for livet har udarbejdet en logbog, der omhandler beskrivelser af de forløb, hvor børn har haft hjemve eller af andre årsager har ønsket at forlade LC. Disse beskrivelser giver et indblik i de emotionelle og sociale vanskeligheder, som disse børn, ifølge de voksne, kæmper med, ligesom det giver et indblik i de udfordringer, som de voksne har haft i forbindelse med hjemve og (eventuelle) hjemsendelser.

De børn, der giver udtryk for at ville hjem, er børn, der føler sig utrygge, stressede og utilpasse, og som i flere tilfælde ikke oplever at have været med til at bestemme, at de skulle af sted på LC.

Børnene har det meget svært med både nye og mange mennesker og føler sig, ifølge beskrivelserne, udfordret socialt. Hvis børnene skal fungere på LC, skal de kunne fungere et nyt sted med mange nye regler og med mange nye voksne og børn, og dette er for en del børn meget, meget svært. Den utryghed og utilpashed, som beskrives, kommer til udtryk på forskellige måder. Børnene reagerer enten meget indadvendt ved at gå for sig selv og græde eller være kede af det inden i. De klæber til en voksen, vil ikke deltage i det sociale, skærer i sig selv m.m. Eller de reagerer mere udadvendt ved at råbe, skrig, have et voldsomt sprogbrug, smadre ting, slå sig selv, slå og/eller true voksne og andre børn. Nogle af de børn, der ville hjem, oplevede, at de manglede venner, at de blev drillet og ikke forstået. Desuden beskrives de som havende det meget dårligt emotionelt og kæmpende med mørke tanker, ensomhed, ked af det, humørskift m.m.

Samlet virker det som om, at børnenes hjemve – eller ønske om at komme hjem – handler om utryghed og savnet af det velkendte. Denne utryghed udmønter sig i mange forskellige følelser og reaktioner, som det er svært for både børn og voksne at håndtere.

Stort set lige mange drenge og piger blev ramt af hjemve, og i alt 16 børn tog hjem fra LC før tid.

Lærernes udbytte af ny viden

Lær for Livet har en erklæret målsætning om at give anbragte børn faglige og personlige succeser, hvilket er en målsætning, som hovedparten af de adspurgte lærere og pædagoger vurderer er opfyldt. Således svarer 84 %, at målene *i høj grad* er opfyldt, mens 16 % vurderer, at de *i nogen grad* er opfyldt.

Samlet fortæller flere af de voksne i evalueringen, at det udbytte, som de har fået på LC, er noget de, kan bruge i deres egen undervisning i dagligdagen. 85 procent af de voksne oplever at have lært noget LC, som de kan bruge fremadrettet. Ifølge evalueringen har flere af de voksne fået indsigt i, hvad anbragte børn slås med i dagligdagen, og flere siger, at de er blevet klar over, hvor vigtigt undervisningsmiljøet såvel som undervisningsværktøjer (aktiviteter) er for at kunne motivere de børn, der har det rigtig svært, og som udgangspunkt ikke rigtig vil lære noget. Både læringsrummet og redskaberne har for nogle været anvendelige til at undgå eller stoppe konflikter med børnene. En lærer skriver, at vedkommende i den grad har lært, "at børn skal mødes forskelligt og

skal mødes med forskellige krav og forventninger. At det er muligt at rykke et barn, hvis man tager udgangspunkt i barnets forudsætninger (...)" En har oplevet, at "målgruppen er langt mere udrustet til udfordringer end forventet," og at det er i orden at forvente lidt mere og "vise dem, at vi tror, de kan" (evaluering, voksen). En af de voksne fortæller i evalueringen, at vedkommende har oplevet, at det har været rigtig virkningsfuldt at fokusere på det, som børnene er gode til, og ikke på det, de ikke kan. Dette fokus har arbejdet omkring styrkekortene skærpet.

Selvom styrkekortene udelukkende fremhæver børnenes styrkesider, og man herigennem ikke får indblik i børnenes udfordringer og problemstillinger, fortæller disse styrkekort noget om det, som børnene kan, og om de potentialer, som lærerne har haft succes med at have i fokus, når de ville fremme børnenes faglige udvikling.

Desuden giver styrkekortene et billede af en flok børn, der i mange henseender evner det sociale og er i stand til at indgå i relationer med andre, både i fritiden og i undervisningen. Styrkekortenes beskrivelser af børnene peger således på en gruppe energiske børn med masser af gå-på-mod, som er grundige og nysgerrige. Selvom mange af børnene har svært ved enten dansk eller matematik (eller begge dele), så arbejder de målrettet, engageret og deltagende i undervisningen, særligt hvis de får den nødvendige støtte. Nogle af børnene beskrives også som glade for at læse eller regne, selvom de ligger svagt i deres testscore. Flere børn beskrives desuden som opfindsomme og som gode til at finde på nye lege og øvelser såvel som nye måder at løse de forskellige opgaver på. Nogle synes, det er sjovt at udtænke nye måder at løse opgaver på, andre finder på nye måder, fordi det enten giver mere mening eller gør opgaven mere tilgængelig. Styrkekortene beskriver desuden børnene som både omsorgsfulde, opmærksomme på hinanden, hjælpsomme og taknemmelige for den hjælp, de får fra venner eller voksne. Børnene beskrives som vel-lidte og med mange gode venner. Styrkekortene giver indtryk af, at en del af børnene selv er i stand til at mærke efter og træffe beslutninger omkring, hvad der er bedst for dem selv, blandt andet med henblik på at vælge de mest optimale fordybelses- og koncentrationsforhold.

Hvad synes de voksne virker – oplevelsen af succes

Til trods for den generelle enighed blandt de voksne omkring opfyldelse af målsætningen for LC er svarene behæftet med mere nuancerede beskrivelser, hvori det blandt andet nævnes, at selvom deltagerne har rykket sig meget både socialt og fagligt på kun to uger, så siger det ikke nødvendigvis noget om, hvordan det kommer til at gå børnene på

sigt. Flere lægger vægt på de både sociale, personlige og faglige succeser, som mange børn har oplevet på LC, og som på sigt – sammen med blandt andet mentorordningen – ifølge lærere og teamledere kan få betydning for børnenes faglige udvikling. Lærerne har mange succeshistorier, der viser, hvordan forskellige børn er mødt op på LC uden forventninger og selvtillid, og måske endog mod deres vilje, men i løbet af opholdet har flyttet sig personligt, socialt og fagligt, fordi der er blevet skubbet til deres forestillinger om, hvad de kunne, og hvordan en undervisningssituation alternativt kan se ud: "Så kan jeg måske også nå at lære at dividere!", som en af pigerne udbrød, da det til hendes store overraskelse viste sig, at hun havde rykket sig i matematiktesten.

Ifølge styrkekortene har lærerne i undervisningen haft fokus på: "At bringe elevernes topstyrker i spil samt deres læringsstil, så niveau ikke var det, der afgjorde øvelsens relevans" (styrkekort, LfL). Således har fokus overvejende, og som udgangspunkt, været på at give børnene en god oplevelse omkring læring, og formålet med undervisningen har ikke direkte været at opnå et særligt resultat eller scorer i de forskellige test. Styrkekortene angiver børnenes individuelle testresultater i både før- og eftertesten i henholdsvis matematik, stavning og læsning. Der synes ikke at kunne iagttages en systematisk sammenhæng mellem beskrivelser af børnenes engagement og potentialer og så forholdet mellem resultaterne af før- og eftertesten.

Lærerne fortæller om børn, som mødte op den første dag "med en negativ indstilling til matematik og gik derfra med selvtillid og en tro på, at de var gode til matematik." Om børn, der fik så meget selvtillid gennem LC-forløbet, at de endte med at blive såkaldte "hjælpere" i undervisningen, dvs., at de fik lov til at hjælpe deres kammerater; om børn, der har spurgt efter ekstraundervisning for at lære lidt mere, inden de skulle hjem, og om børn, der slet ikke ville deltage i undervisningen de første par dage, men til den sidste test sidder og insisterer på at lave alle spørgsmål, selvom tiden er gået, fordi de mener at kunne svare på dem alle.

Følgende beretninger fortæller noget om, hvor vanskeligt det er at gennemskue børnenes deltagelsesgrad samt afgrænse og fastsætte succeskriterierne for, at børnene rykker sig fagligt: "En pige har siddet hele ugen med korslagte arme og ville ikke lære, læse osv. Ved ugens afslutning er armene kommet ned, og hun bukker sig ind over bordet og kigger ned i opgaverne, når hun får forklaret, hvad hun skal. Hun viser sig at have rykket sig 13 procent" (samtale, lærer). Omvendt fortæller den samme lærer om en anden pige, der ligeledes fra første dag har siddet med korslagte arme og ikke villet deltage og lære noget: "Hun har været til stede i timerne, men har siddet med korslagte arme hele ugen. Alligevel rykker hun sig 22 procent" (samtale, lærer). Her bliver testresultatet en succes,

men pigens deltagelse og engagement opleves ikke af lærerne som en succes. En anden lærer har haft følgende oplevelse: "En pige sad og læste og skrev, når de selv skulle læse og løse opgaver. Når de andre ikke kunne finde ud af det, så kom de op og spurgte. Hun arbejdede godt og virkede koncentreret. Tilfældigvis er vi i en situation, hvor jeg beder hende om at læse højt, og så siger hun "Jeg kan ikke læse," og så viser det sig, at hun bare har siddet og bladret, og alt det hun havde skrevet var krims-krams

... Så startede vi jo der, og nu er hun blevet så tryk, at hun tør komme op og spørge, hvis der er noget, hun synes er svært, eller hvis hun har brug for, at vi forklarer øvelsen en gang mere. Men der fik jeg virkelig øjnene op for, hvordan børnene kan sidde og skjule deres vanskeligheder, hvis vi ikke er opmærksomme" (samtale, lærer).

Disse historier og oplevelser med forskellige børn i forskellige situationer fortæller noget om, hvor vanskeligt det kan være at gennemskue og vurdere børnenes deltagelse og udbytte, og at det ofte kræver en individuel forholden sig til de forskellige børn. Disse historier er eksempler på: 1) at testresultaterne ikke nødvendigvis siger noget om den samlede succesoplevelse, 2) at testresultaterne kan falde tilfældigt ud, eller 3) at det kan være svært for lærerne at gennemskue, hvornår eleverne egentlig er deltagende og får noget ud af undervisningen.

Der er således ikke nødvendigvis sammenhæng mellem en beskrivelse af barnets energiske og engagerede deltagelse og en signifikant forbedring af testresultater, men LC betragtes af de voksne som et godt afsæt for faglig, personlig og social udvikling, og succeskriterierne for et godt og udviklende ophold gøres således op ud fra et mere helhedsorienteret perspektiv.

Målgruppens problemstillinger – Klædt på til opgaven?

På baggrund af det forhåndenværende materiale har det ikke været muligt at udarbejde nuancerede og detaljerede beskrivelser af børnenes personlige, sociale og faglige behov og problemstillinger, og det kan være svært at afgøre, hvilke problemer der helt konkret har gjort, at de er med på LC og i projekt Lær for Livet. Nogle af børnene beskrives som engagerede, velbegavede og dygtige, og hos andre er testresultaterne med til at give et billede af nogle børn, der faktisk klarer sig godt fagligt. Som tidligere nævnt beskrives familieforhold og utilstrækkelig omsorg, ifølge sagsbehandlerne, som den altovervejende begrundelse for børnenes anbringelse. Omkring 2/3 dele af børnene er blevet tilmeldt Lær for Livet pga. faglige problemer, samtidig med at de kæmper med mentale og sociale problemer. I den sammenhæng kan det være vanskeligt at gennemskue, hvad

der helt konkret er baggrunden for, at det enkelte barn er med på campen, og hvad de såkaldte "skoleproblemer", børnene har, dækker over; hvad kæmper børnene med i det daglige på deres respektive skoler; hvad betragter deres lærere derhjemme som konkrete, centrale problematikker, fagligt såvel som socialt og/eller personligt?

Børnene beskrives meget forskelligt af de voksne deltagere på LC. Nogle beskriver børnene som udfarende, uempatiske og grænseløse i deres adfærd, særligt over for de voksne. Andre beskrivelser har fokus på børnenes styrker og potentialer. De styrkekort, som lærere og teamledere har udarbejdet omkring børnene, har fokus på børnenes positive sider og potentialer og med beskrivelser af, hvordan disse forskellige sider udmønter sig i praksis. Hvad der på den anden side har udfordret de voksne mere konkret, træder i denne sammenhæng ikke tydeligt frem. Således beskrives børnene fra forskellige vinkler og med et forskelligt sigte, hvilket ikke giver et entydigt og samtidig nuanceret billede af børnene og deres livssituation eller af de udfordringer, som lærere og teamledere konkret har kæmpet med. Alligevel beskrives børnene overordnet som en børnegruppe med både faglige, sociale og personlige udfordringer, der kræver kompetencer af socialpædagogisk og specialpædagogisk art.

På spørgsmålet om, hvorvidt de voksne synes, at deres kompetencer har været til gavn for børnene, svarer næsten 70 procent *i nogen grad* og knap 30 procent *i høj grad*. Under fem procent oplever, at deres kompetencer *i mindre grad* har imødekommet børnenes behov. Ved de mere personlige besvarelser peges der på manglende personale og ressourcer med erfaring inden for det socialpædagogiske og specialpædagogiske område.

Dette viser sig også i spørgsmålet om, hvorvidt de voksne har følt sig klædt på til opgaven. 53 % af de voksne føler sig *i nogen grad* klædt på til opgaven, 2 % føler sig *i høj grad klædt på til opgaven*, mens 25 % *i mindre grad* føler sig klædt på til opgaven. Det er således over halvdelen af de involverede, der kun *i nogen grad* føler sig rustet til opgaven. Blandt svarene findes blandt andet begrundelser, som peger i retning af, at det at skulle undervise eller indgå i relationer med over 100 anbragte børn var en større udfordring end ventet. Andre oplever, at deres uddannelse og personlige erfaringer har gjort dem rustet til opgaven, men at de har haft brug for lidt mere tid til gennemgang af undervisningsmaterialet.

Til trods for at flere kun *i nogen grad* følte sig klædt på til opgaven, beretter flere om, at der i fællesskabet blev taget godt hånd om eventuelle spørgsmål og problemstillinger.

Mange skriver om, at de har lært meget om sig selv og deres grænser i forhold til andre, herunder arbejdet med udsatte børn. Mange har oplevet opholdet som en udfordring,

hvor grænser og tålmodighed blev udfordret. Nogle er blevet bekræftet i, at de er landet på rette hylde, rent professionelt, men at de er blevet nysgerrige omkring arbejdet med anbragte børn og har fået ambitioner om i langt højere grad at komme til at arbejde med denne gruppe. Der er delte meninger om, hvorvidt det var lærerne eller teamlederne, der havde de største udfordringer på LC og derfor havde mest behov for støtte og supervision undervejs. Nogle mener, at lærerne har haft det sværest, fordi de fleste teamledere har en pædagogisk uddannelse og erfaring i ryggen.

Brug af psykologerne

Til LC var tilknyttet en psykolog nogle timer om dagen (to psykologer, der dækkede en uge hver). Næsten halvdelen af campmedarbejderne har slet ikke brugt de psykologer, der var tilknyttet LC. En tredjedel har brugt psykologerne *i mindre grad*, og ca. 20 procent af de voksne har samlet set anvendt psykologerne *i nogen grad* eller *i høj grad*. Nogle har været tilfredse med bare at vide, at der var psykologer på stedet, hvor andre oplevede, at der burde have været en bedre adgang til psykologerne, også for børnene. Nogle har ikke følt behov for hjælp, har måske haft en enkelt samtale undervejs i forløbet, som hjalp i en konkret, tilspidset situation. Andre har haft meget glæde af psykologerne i forhold til de personlige og sociale udfordringer, som mange har oplevet. Særligt fremhæves børnenes grænseoverskridende adfærd som en gennemgående udfordring og som årsag til de voksnes behov for både psykologisk og pædagogisk assistance.

Samarbejdet mellem de voksne på Learning Campen

Samarbejdet mellem kollegaerne vurderes af 66 % som *rigtig godt*, mens 31 % vurderer det som *godt*. Der er således overvejende enighed om, at det professionelle samarbejde på Learning Camp har fungeret, om end der også kan spores plads til forbedringer.

Eksempelvis nævnes samarbejdet mellem dansk- og matematikholdene som ringe og med manglende fælles ånd, hvilket ifølge nogle af de voksne er kommet til udtryk via en form for hierarkisering mellem lærere vs. teamledere og dansk vs. matematik.

Nogle af lærerne har givet udtryk for, at det har været svært at få et par ekstra hænder i undervisningen, og at teamlederne ikke er dukket op, selvom der har været aftaler derom. Andre kan berette om, hvordan undervisningen og læringssituationen blev styrket gennem et godt samarbejde mellem lærer og teammedarbejdere: "Der var en dreng, der gik i 5. klasse, der aldrig havde lært at subtrahere før (...) han havde brug for, at det skulle være meget visuelt, men han havde også brug for en voksen, der kunne sidde

alene med ham og hjælpe, da han meget nemt blev distraheret (...) så vi fik en teamleder med os næste dag. Jeg fandt nogle centicubes og viste, hvordan det med at låne og subtrahere virkede med centicubes. Derefter overtog teamlederen og arbejdede videre med metoden. Senere på dagen sad [drengen] helt alene og løste rigtig mange subtraktionsopgaver og viste dem pavestolt til mig. Det var en rigtig fed oplevelse og min bedste historie fra campen" (evaluering, lærer).

Trods forskellige oplevelser med samarbejdet er der absolut en overvægt af positive oplevelser, og der kunne observeres en energisk, solidarisk og samarbejdende ånd på lærerværelset og en sympatisk tone mellem de voksne generelt.

Lærernes vurdering af time2learn-materialet

Aktivitetspakkerne, som udgjorde det (alternative) undervisningsmateriale, som lærerne anvendte i undervisningen, er udarbejdet Time2learn og omfattede mere end 100 forskellige aktivitetspakker. Mange oplevede, at aktivitmaterialet, eller undervisningsmaterialet, var et godt supplement til undervisningen, og at det var nogle gode lege og øvelser, der gav nye muligheder for motivation af børnene og håndtering af forskellige (fastlåste) læringssituationer.

Den overvejende kritik, der retter sig mod materialet, er, at det stort set kun kan bruges i makkerpar eller små grupper og derfor kræver, at børnene på et eller andet plan kan (og hele tiden orker at) fungere socialt i læringssituationen. Det sociale bliver således en forudsætning for at lære og kan antages at skabe nogle forhindringer for dem, der har det vanskeligt i samværet med andre, men som stadig ville kunne profitere af en anderledes og mere bevægelsesorienteret tilgang til læring.

Et andet kritikpunkt er, at materialet til de fagligt svageste var mangelfuldt, hvilket der også blev givet udtryk for på lærermøderne. Dels manglede der danskmateriale til børn med et lix tal under 10 og dels var det eksisterende materiale ikke alderssvarende i sit indhold (jævnfør LC beretning, hvor børnene med lavt lix tal skulle læse om "en ål lå i nogle siv"). Ifølge evalueringen fandt nogle også, at materialet var for mangelfuldt for de fagligt stærkeste elever, samt at der manglede øvelser, der ikke kun var lege/konkurrenceprægede. F.eks. manglede der undervisningsmateriale til læsning og særligt med henblik på at klæde børnene på til læsetesten.

Flere bemærkede desuden, at der var for lidt materiale, hvilket også kom til udtryk på lærermøderne, når morgendagens undervisning skulle planlægges; der blev brugt meget tid på at få materialefordelingen til at gå op, således at ikke alle faglærerhold skulle bruge de samme aktivitetspakker på samme tid.

Sammenfatning

Deltagelsen i Learning Camps er en central del af Egmont Fondens signaturprojekt 'Lær for Livet'. Alle børn i Lær for Livet kommer på *Learning Camp*, hvor de sammen med andre børn, lærere og teamledere (pædagogisk personale) gennem forskellige aktiviteter skal have styrket deres faglighed samt lysten til at lære.

Learning Camp er et internatophold, hvor børnene modtager undervisning hver dag. De følger et fastlagt dagsprogram med som både omfatter undervisning, sport og værkstedsaktiviteter. Den første Learning Camp finder sted de to første uger af sommerferien og er et koncentreret forløb på 14 dage. Lær for Livet afholder efterfølgende mini-camps, og formålet med disse Learning Camps er løbende at optimere læringsforholdene omkring det enkelte barn med henblik på at udvikle personlige, sociale og faglige kompetencer.

Børnene har meget forskellige undervisningsbehov og har forskellige holdninger til den måde, som undervisningen er gennemført på, men sammenfattende har børnene haft glæde af den alternative undervisning med mulighed for mere bevægelse og brug af sanserne.

Optimale læringsforhold har vist sig ikke kun at handle om læringsstile og bløde puder, men om *alle* forhold, der har indflydelse på børnenes læringsbetingelser lige fra det fysiske og sociale miljø, som barnet skal være (og lære) i, til hvorvidt børnene har forskellige skavanker som dårligt syn, ondt i fødderne osv. Disse forskellige forhold viser sig at have større eller mindre betydning for børnenes adgang til læring, herunder muligheden for at kunne koncentrere sig og fordybe sig i undervisningen.

Manglende koncentration har vist sig at være det, som fylder allermest i undervisningen, og som lærerne oplever som den største udfordring. Lærerne har erfaret, at børnene hurtigt mister fokus, hvis de voksne ikke er 'på', og voksenkontakt kan i den sammenhæng iagttages som en utrolig væsentlig del af undervisningen på mange forskellige måder. På baggrund af det forhåndenværende materiale (observationer, styrkekort, samtaler m.m.) er der ingen tvivl om, at rigtig mange børn profiterer af en meget tæt voksenkontakt i undervisningen, og at børnene har brug for at have en voksen tæt på hele tiden for ikke at miste energi og koncentration omkring opgaverne. Voksenkontakten kan antages at være skærpende for barnets motivation såvel som oplevelse af tryghed. Samtidig kan

det konkluderes, at kontakten sagtens kan have et fagligt fokus og ikke behøver at kræve særlige sociale kompetencer i forhold til hverken den voksne eller de andre børn.

Venner har vist sig at være et meget vigtigt aspekt for børnene på LC, og nogle børn har oplevet for første gang i livet at få en ven. Samtidig har det betydet noget for børnene at være sammen med andre i samme livssituation, både hvad angår de faglige problemer og det at føle sig udenfor i skolen, såvel som det at være anbragt uden for biologisk hjem. Det betyder meget for børnene, at de ikke skal forklare så meget om det, der føles svært i livet.

Hjemve – eller ønsket om at komme hjem – har været en af de ting, som de voksne har brugt megen energi på. Samlet virker det som om, at børnenes hjemve handler om utryghed og savnet af det velkendte, hvilket i høj grad bliver udfordret på LC med de mange nye mennesker, nye regler og nye omgivelser. For nogle børn har disse følelser ikke været til at bære og reaktionerne vanskelige at håndtere for de voksne.

Stort set lige mange drenge og piger blev ramt af hjemve, og i alt 16 børn endte med at tage hjem fra LC før tid.

Afslutningsvis kan det konstateres, at et ophold på LC af de voksne betragtes som et godt afsæt for faglig, personlig og social udvikling og succeskriterierne for et godt og udviklende ophold vurderes ud fra et mere helhedsorienteret perspektiv.

Succeskriterierne for et positivt, udbytterigt og udviklende LC-ophold knytter sig ikke umiddelbart til testresultaterne, men til, hvordan barnet har deltaget, herunder udviklet sig personligt, socialt og fagligt i undervisningen. Dvs., at succeserne måles på, hvorvidt børnene har lært noget nyt, brudt nogle faglige koder, været deltagende og evnet at fordybe sig i indadvendte såvel som udadvendte øvelser. Lærere og teammedarbejderes oplevelser med forskellige børn i forskellige situationer viser, hvor vanskeligt det er at gennemskue og vurdere børnenes deltagelse og udbytte, og at det kræver en individuel forholden sig til de forskellige børn at afdække børnenes behov samt potentiale for udvikling.

På baggrund af de forskellige empiriske materialer er det heller ikke muligt at pege på en systematisk sammenhæng mellem beskrivelser af energiske, engagerede og deltagende børn og en signifikant forbedring af testresultaterne. Et spørgsmål, som i de kommende år, når børnenes faglige, sociale og emotionelle udvikling beskrives over tid, vil stå centralt i følgeforskningsprojektet.

Bilag: Metodiske tilgange til Learning Camp feltstudierne

Observationer, samtaler og interviews er foretaget på Learning Camp 2014 (LC14), og der er i løbet af denne 14-dages camp foretaget omkring 80 timers observation samt udviklet to semistrukturerede interview med i alt fem børn (Learning Kids) samt et enkelt interview med en pædagogisk ansvarlig medarbejder. Der er desuden blevet samtalt spontant med både børn og voksne under observationerne. Udover at skabe et billede af dagligdagen på LC, bygget op omkring centrale begivenheder med et særligt fokus på undervisning og lærerfaglige møder, var målet med observationerne at få indblik i de forhold, der kunne iagttages som afgørende for de deltagende børns personlige, sociale og faglige succeser og udvikling.

Tilgang til feltet

I udgangspunktet tilgik vi feltet induktivt og eksplorativt med det formål at undersøge oplevelser, handlinger, interaktioner m.m. i læringsmiljøerne med fokus på både Learning Kids og voksne. Selvom vi forud havde udarbejdet en logguide, der ikke blot fungerede strukturerende for vores observationsmateriale, men også som overordnet observationsguide, og havde en idé om at fokusere på undervisningssituationerne, havde vi på den anden side ikke nogen dybere indsigt i, hvordan en Learning Camp var struktureret og indholdsmæssigt prioriteret, før vi påbegyndte feltstudiet. Vores strategi blev derfor at forholde os åbne for, at forskellige situationer og miljøer, formelle såvel som uformelle, kunne vise sig at fungere som læringsrum, og at formel læring kunne foregå i utraditionelle omgivelser. I stedet for at placere os i forventelige undervisningssituationer valgte vi at følge en gruppe børn gennem deres fulde dagsprogram og således følge dem i de mange forskellige situationer, som dagen var bygget op omkring. Ganske hurtigt fandt vi det hensigtsmæssigt at følge de samme børnegrupper for derved at få greb om de mere dynamiske aspekter i forløbet og herigennem få indblik i en eventuel udvikling.

Udover at følge specifikke børnegrupper deltog vi i de lærermøder, der omhandlede evaluering og planlægning af undervisning og aktiviteter for de pågældende børnegrupper, for derved at få indblik i motiverne bag faglærernes handlinger, vurderinger, beslutninger osv. omkring både evaluering og planlægning af undervisning.

Deltagerrolle

Intentionen var at falde ind i mængden, når vi observerede børnene dog uden at indgå som 'total deltager' (Kristiansen & Krogstrup, 1999). Vores deltagerroller kan nok bedst betegnes som 'moderat deltager' (Spradley, 1980), der kan beskrives som en vekslen mellem at deltage i visse situationer og holde afstand i andre. For børnene var LC en ny og overvældende oplevelse, som tog al deres opmærksomhed pga. masser af nye børn og voksne, regler, rytmer, aktiviteter, læringsrum og stile osv. Børnene var af Lær for Livet blevet orienteret om vores tilstedeværelse og formål med samme og virkede uforstyrrede af vores færden – vi var bare en del af den store gruppe af nye voksne – og de udviste ikke synderlig interesse for, hvorfor vi var der eller hvad vi skrev på notatblokkene. Vi havde indtryk af, at vores tilstedeværelse var mere forstyrrende for de voksne end for børnene. Derfor besluttede vi at gå åbenlyst rundt med vores blokke og observere og notere undervejs for derved at få så meget med som overhovedet muligt uden at skulle slippe børnegrupperne eller miste fornemmelsen for flow og dynamik. I vores moderate deltagerrolle veksledes vi således mellem på den ene side at indtage en mere distanceret, observerende position og på den anden side at følge børnene rundt i det, de nu lavede, hjalp dem, hvis de bad om hjælp, spurgte ind til de forskellige øvelser og aktiviteter, spiste sammen med dem, hyggesludrede under træerne i skyggen osv., også uden at blokken var fremme. Undervejs blev der således samtalt med både børn og voksne med det formål at få adgang til de betydninger, som børn og voksne tilskrev situationer og begivenheder, og derved tilføre observationerne børnene og de voksnes eget perspektiv (Wadel, 1991).

Interview

Med det formål at indhente mere sammenhængende beskrivelser af børn og voksnes oplevelser og erfaringer på LC interviewede vi et lille udvalg af Learning Kids samt en pædagogisk ansvarlig medarbejder. Vi anvendte semistrukturerede livsverdensinterview (Kvale, 1997), der baserede sig på på forhånd udarbejdede interviewguider, der ikke blev fulgt slavisk, men fungerede som overordnet tematisk ramme for spørgsmål og fokus.

Interviewene varede 30-60 minutter.

Vi foretog to interview med i alt fem børn fordelt på en gruppe på tre og en gruppe på to. Vi valgte at afholde interviewene i grupper, for at børnenes skulle føle sig mere trygge. Formålet med interviewene var at få indblik i børnenes egne oplevelser omkring

LC, og basisspørgsmålene handlede bl.a. om, hvorfor de var med på LC, hvad de syntes om at være på LC, hvad der var anderledes i undervisningen end hjemme, om relationer og venner, om positive og mindre positive oplevelser på LC.

De udvalgte børn havde selv meldt sig som interesserede i at deltage i de pågældende interviews, og Lær for Livet havde selv etableret kontakten til disse børn. Børnene blev informeret om formål med undersøgelsen såvel som formålet med de pågældende interviews, og der blev indhentet samtykke fra forældre eller værger.

Der blev i observationssituationerne løbende samtalt så meget med lærere, psykologer og pædagogiske medarbejdere, at det ikke blev betragtet som nødvendigt yderligere at gennemføre semistrukturerede interviews. Nogle af de mere uformelle samtaler med de voksne blev optaget på bånd, ligesom vores deltagelse til lærermøderne blev båndet.

Trods en vis informationsmætning i forhold til de voksne på LC valgte vi alligevel at afholde et semistruktureret interview med en pædagogisk ansvarlig medarbejder, da det undervejs viste sig, at denne pædagogisk ansvarlige medarbejder fik en meget central rolle på LC ift. at få børnenes personlige, sociale og faglige trivsel til at hænge sammen og fungere.

Håndtering af datamateriale

Interview såvel som løbende, spontane samtaler placerer sig samlet set inden for en humanvidenskabelig ramme med fokus på børnene og de andre deltageres fortællinger, oplevelser og erfaringer og ved gennem spontane samtaler såvel som semistrukturerede interview at få indsigt i dagligdagen på LC ud fra deltagernes eget perspektiv (Kvale, 1997). Observationerne på LC kan i forhold til traditionelle antropologiske feltobservationer betragtes som relativt kortvarige, idet de kun strakte sig over de fjorten dage, campen varede, og at samtalerne med børnene undervejs blev begrænsede, idet børnene i mange situationer hellere ville være sammen med deres nye kammerater.

Samtidig var dags- og undervisningsprogrammet stramt og langt, og børnene var hele tiden i aktiviteter eller på farten. Omstændighederne har derfor været afgørende for, at observationerne på nogle måder kan karakteriseres som 'overfladiske og kortvarige' (Kristiansen & Krogstrup, 1999), og af den grund er LC-beretningen holdt i en mere fortællende og mindre analytisk stil. I rapportens anden del følges op med en mere overordnet beskrivelse og analyse af mål, udfordringer og succeser i forbindelse med Learning Camp 2014, og vi forsøger således på baggrund af de handlingsmønstre, som vi har observeret, at sammenfatte på de betydninger, som LC har haft for både børn og voksne,

og på de motiver, der har vist sig at være afgørende for de forskellige handlinger og interaktioner i både formelle og uformelle læringskonstellationer.

Referencer

Kristiansen, S. & Krogstrup, H. K. (1999) *Deltagende observation. Introduktion til en forskningsmetodik*. København: Hans Reitzels Forlag.

Kvale, S. (1997) *Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København: Hans Reitzels Forlag.

Spradley, J. P. (1980) *Participation Observation*. Orlando: Harcourt Brace Jovanovich College Publisher.

Wadel, C. (1991) *Feltarbeid i egen kultur – en innføring i kvalitativt orientert samfunnsforskning*. Flekkefjord.

